

Artskyddsutredning fåglar

Detaljplan Klökan 1:16, västra Birsta

Sundsvall kommun, 2026

Beställare

Namn: Sundsvall kommun
Organisationsnummer: 212000-2411
Kontakt: kontakt@sundsvall.se
Telefon: 060-19 10 00

Leverantör

Namn: Väg & Miljö i Karlstad AB
Organisationsnummer: 556601-9989
Kontakt: info@vagochmiljo.se, <https://vagochmiljo.se/>

Handling

Slutversion: 2026-03-10
Uppdragsansvarig: Erik Berg
Medverkande: Erik Berg (utredning), Ellen Payne (utredning), Elin Rostedt (utredning)
Kvalitetsansvarig: Mattis Arveström
Illustrationer och kartor: Väg & Miljö
Internt projektnummer: 2111
Foto på framsidan: Duvhök Foto: Elin Rostedt

Citeras: Väg & Miljö i Karlstad AB, *Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026*.
Västerås, 2026

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 1 av 48

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	3
1. Introduktion	4
1.1 Allmän information	4
1.2 Om dokumentet	4
1.3 Organisation och erfarenhet.....	4
2. Lagrum, skydd och prioriterade fågelarter.....	5
2.1 Artskyddsförordningen och skyddet av fåglar	5
2.2 Begrepp	5
2.3 Skadelindringshierarkin	7
2.4 Skyddsåtgärder	8
2.5 Definition av prioriterade fågelarter	8
3. Metod	10
3.1 Urval av arter	10
3.2 Definition av olika geografiska nivåer	11
3.3 Påverkans- och konsekvensbedömning.....	12
4. Detaljplaneområdet och planförslaget	13
5. Bedömda arter - förekomst och påverkan	15
6. Övergripande och Artspecifik Påverkan	42
6.1 Aktuellt lagrum för bedömning av påverkan.....	42
6.2 Påverkan uppstår ej till den grad att 4 § utlöses.....	42
6.3 Påverkan riskerar uppstå men förbuden i 4 § hanteras med skyddsåtgärder	42
6.4 Förbud i 4 § utlöses kan ej hanteras med skyddsåtgärder	43
7. Slutgiltig bedömning och rekommendationer.....	44
7.1 Bedömning och Skyddsåtgärd	44
7.2 Hänsynsåtgärder	44
8. Referenser	45
Bilaga 1. Förekommande arter.....	47
Bilaga 2. Bedömning av skyddsklassade arter	

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 2 av 48

SAMMANFATTNING

Sundsvall kommun har tagit fram ett förslag till detaljplan för del av fastigheten Klökan 1:16 med flera. Planområdet ligger i västra Birsta på en fastighet som i dagsläget främst består av barrskog med inslag av lövträd i en kuperad terräng. Detaljplanen syftar till att möjliggöra för nya industrier att etablera sig.

För att bidra med underlag till planarbetet genomförde Väg & Miljö en allmän fågelinventering 2024, en naturvärdesinventering 2024 och en riktad inventering av hackspettar 2025. Inventeringarna visade att bland annat talltita och mindre hackspett förekommer i området. Efter en sammanställning av samtliga observationer av fåglar, inklusive fynd i artportalen, bedöms tolv prioriterade fågelarter i området komma att påverkas av detaljplanens genomförande. Denna artskyddsutredning har tagits fram med avseende på dessa tolv arters lokala förekomst.

Punkterna 1, 2 och 4 i 4 § artskyddsförordningen (ASF) är relevanta för det aktuella projektet eftersom arterna häckar eller på annat sätt nyttjar livsmiljöerna inom eller delvis inom detaljplanområdet. Exploateringsarbeten kan innebära att häckning riskeras att störas, eller att skador kan orsakas på bon, ägg och ungar. Genom att förlägga arbete utanför fåglarnas huvudsakliga häckperiod kan förbuden i punkt 1 och 2 undvikas för de flesta arterna.

Ingen art riskerar förbuden enligt punkt 1, 2 eller 4, 4 § artskyddsförordningen att utlösas, förutsatt att skyddsåtgärder implementeras. Kommunens tidigare gjorda anpassningar planen bedöms ha möjliggjort att kontinuerlig ekologisk funktion (KEF) kan upprätthållas för samtliga bedömda arter.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 3 av 48

1. INTRODUKTION

1.1 Allmän information

Enligt Miljöbalkens allmänna hänsynsregler ska den som avser bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skaffa sig den kunskap som krävs för att bland annat skydda miljön mot skada eller olägenhet (Kap. 2, § 2). Verksamhetsutövaren ska också utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för miljön (Kap. 2, § 3).

Enligt artskyddshandboken utgiven av Naturvårdsverket innebär detta bland annat att en verksamhetsutövare behöver ta reda på om det förekommer fridlysta arter i ett område. Verksamhetsutövaren ska därtill undersöka om det i samband med en planerad åtgärd finns risk att exploateringen hamnar i konflikt med artens lagstadgade skydd. Detta skydd kan vara av varierande karaktär beroende på vilken paragraf av artskyddsförordningen (ASF) arten omfattas av. Om det skulle visa sig att åtgärden trots genomförandet av skyddsåtgärder bryter mot de förbud som beskrivs för arten måste dispens från artskyddsförordningen sökas och erhållas för att kunna genomföra planen eller åtgärden.

1.2 Om dokumentet

Denna rapport utgör en redovisning av en artskyddsutredning med fokus på fåglar. Inledningsvis redogörs de artskyddsbestämmelser som är relevanta för uppdraget samt för de principer och tolkningar som ligger till grund för tillämpningen av dessa bestämmelser. Därefter presenteras det planförslag som utgör basen för bedömningen av potentiella effekter på de berörda arterna. I den efterföljande delen görs en analys av varje enskild art med avseende på ekologiska egenskaper, kända förekomster, bedömd påverkan av den planerade exploateringen samt eventuella rekommenderade skyddsåtgärder. Avslutningsvis ges en sammanfattande bedömning om planens förenlighet med arternas lagstadgade skydd och gällande praxis.

1.3 Organisation och erfarenhet

Intern uppdragsledare för artskyddsutredningen har varit Erik Berg, naturvårdsbiolog med stor erfarenhet av olika typer av artskyddsärenden och bred kunskap om fåglars ekologi och livsmiljökrav. Biolog Elin Rostedt och biolog Ellen Payne, båda med dokumenterad erfarenhet av artskyddsutredningar samt god kännedom om fåglar, har medverkat i bedömningar och rapportförandet. Intern kvalitetsansvarig har varit Mattis Arveström, biolog med stor kunskap om såväl aktuell artgrupp som av artskydd.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 4 av 48

2. LAGRUM, SKYDD OCH PRIORITERADE FÅGELARTER

2.1 Artskyddsförordningen och skyddet av fåglar

Samtliga i Sverige vilt förekommande fåglar är fridlysta enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845). Förordning om ändring i artskyddsförordningen (Fm 2022:5) lyder som följande:

4 § Det är förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om inte störningen saknar betydelse för att:
 - a. bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b. återupprätta populationen till den nivån.

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

2.2 Begrepp

Avsiktlighet

Punkt 1, 2 och 4 av 4 § artskyddsförordningen definierar åverkan som sker med avsikt. Enligt förordningsmotivet till ändringen i artskyddsförordningen innebär detta att:

“Om syftet är ett annat än att förstöra, skada eller bortföra bör dock förbuden enligt artikel 5b i fågeldirektivet [motsvarar punkt 2 och 4 av 4 § artskyddsförordningen, anmärkning Väg & Miljö] gälla enbart i den utsträckning detta är nödvändigt för att i den mening som avses i artikel 2 i samma direktiv bibehålla eller återupprätta populationen av dessa arter på en nivå som svarar särskilt mot ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, med hänsyn till ekonomiska krav och rekreationsbehov.”

Enligt Skogsstyrelsen och Naturvårdsverkets *Gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket* framkommer det att:

”om tillräckliga förebyggande åtgärder har genomförts så att påverkan på arten blir obetydlig, bör det anses att den typiskt sett förutsebara konsekvensen av handlandet inte längre är att en fridlyst individ fångas, dödas eller störs. Åtgärden är därmed inte längre att anse som avsiktlig i artskyddsförordningens mening.”

Väg & Miljö tolkar detta som att avsiktlighetsrekvisitet i punkt 4 i 4 § ASF även i kommunala planprocesser uppfylls om verksamhetsutövaren uppvisar en likgiltighet inför en känd negativ påverkan av arternas population på lokal, regional eller nationell nivå. Genom att följa skadelindringshierarkin är det möjligt att visa att syftet inte har varit att påverka skyddade arter avsiktligt eller oavsiktligt.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 5 av 48

Avsiktligt döda fåglar och avsiktligt förstöra eller skada bon eller ägg

Förbuden i 4 § punkterna 1 och 2 i artskyddsförordningen (ASF) ska, med anledning av EU-domstolens dom den 1 augusti 2025 i mål C-784/23 (Voore Mets), från och med detta datum tolkas så att det inte längre är möjligt att tillämpa någon form av kvalifikationsgräns baserad på påverkan på populationen.

Denna tolkning innebär en förändring i förhållande till tidigare svensk praxis, enligt vilken förbuden i punkterna 1 och 2 – liksom förbudet i punkt 4 – endast aktualiserades om en åtgärd bedömdes medföra att en fågelarts population inte kunde bibehållas på en tillfredsställande nivå, eller om möjligheten att återupprätta en sådan nivå försvårades.

Efter EU-domstolens avgörande är det således inte längre aktuellt att tillåta dödande av fågelungar eller förstörande av fågelbon med hänvisning till exempelvis planerad skogsavverkning. Förbuden gäller oberoende av om de berörda arternas populationer kan anses befinna sig på en tillfredsställande nivå eller inte. I praktiken innebär detta att avverkning eller exploatering av skog, buskar eller annan miljö där fåglar kan antas ha sina bon, ägg eller ungar, är förbjudet under häckningstid. Förbudet hanteras därför lämpligast genom skyddsåtgärder som säkerställer att skador på bon eller dödande av fåglar ej får uppkomma.

Vidare kan förbudet mot att förstöra eller skada bon enligt första stycket punkt 2 4 § ASF aktualiseras även utanför fåglars häcknings- och uppfödningstider. Detta följer av praxis som fastställer att vissa bon omfattas av skydd även när de inte används, under förutsättning att det finns skäl att anta att bona kan komma att återanvändas. Generellt kan antas att detta gäller bland annat för många rovfåglar och ugglor som häckar i stora risbon samt för vissa hålhäckande fåglar.

Tillfredsställande nivå hos populationen

Förbuden i punkt 4 4 § ASF utlöses endast om en exploatering leder till en så omfattande störning att en fågelarts population inte kan bibehållas på en tillfredsställande nivå eller om återupprättandet av sådan nivå försvåras. Enligt Skogsstyrelsen och Naturvårdsverkets *Gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket* menas med tillfredsställande nivå:

”En nivå som innebär att en fågelart långsiktigt kan finnas kvar inom sitt naturliga utbredningsområde.”.

Definition av kontinuerlig ekologisk funktion, KEF

Bedömning av påverkan på livsmiljöer (punkt 4, 4 § ASF) utgår från möjligheter att bibehålla kontinuerlig ekologisk funktion (KEF). Definitionen av KEF i Naturvårdsverkets handbok för artskydd lyder:

”Den ekologiska funktionen en livsmiljö normalt ständigt tillhandahåller åt en art, till exempel som skydd eller födosökningsplats”.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 6 av 48

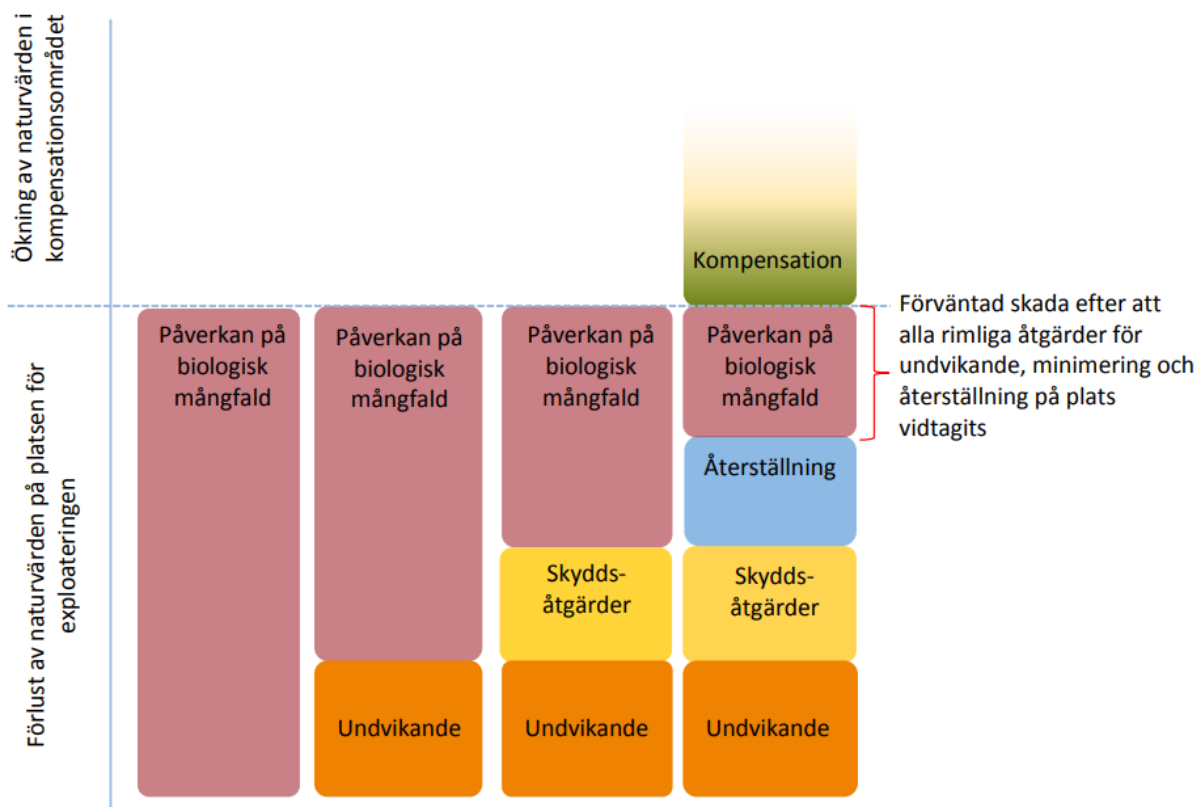
2.3 Skadelindringshierarkin

Den övergripande principen för naturhänsyn i planerings- och exploateringsprojekt är att skador på naturmiljön och på arter i första hand ska undvikas och minimeras. Denna princip är inbyggd i miljöbalken (2 kap. 6 § lokaliseringsprincipen) och beskrivs i Naturvårdsverkets vägledning om ekologisk kompensation (2016). För att undvika skada på naturmiljö och arter har Naturvårdsverket tagit fram processen som benämns skadelindringshierarkin (Figur 1).

Skadelindringshierarkin består av tre viktiga steg:

1. **Undvikande av skada:** Planeringen ska fokusera på att undvika skador genom lämplig lokalisering.
2. **Minimering av oundviklig skada:** Efter att ha undvikit skador som kan undvikas, ska eventuell oundviklig skada minimeras genom olika skadebegränsande åtgärder.
3. **Återställning av skada:** Om skada inte kan undvikas eller minimeras, ska åtgärder vidtas för att återställa den drabbade miljön.

Ekologisk kompensation bör endast övervägas efter att rimlig hänsyn tagits för att undvika, minimera och återställa negativa effekter. Kompensationsåtgärder blir i praktiken tidigast aktuella i dispensskedet.

Figur 1. Skadelindringshierarkin innebär att alla rimliga åtgärder för att undvika och minimera påverkan från en exploatering ska vidtas innan behovet av kompensation fastställs. Figuren är hämtad från Naturvårdsverkets vägledning om ekologisk kompensation (2016).

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 7 av 48

2.4 Skyddsåtgärder

Att undvika skada görs ofta genom att inte exploatera områden som skulle leda till att förbuden i ASF utlöses. Detta är ett arbete som görs inom processen för utformandet av detaljplanen, ofta till följd av vad som framkommer under en inventering och/eller artskyddsutredning.

För att förbuden i 4 § ASF inte ska utlösas krävs ibland skyddsåtgärder. Dessa utgår från skadelindringshierarkins tre steg: undvika, minimera, återställa. Skyddsåtgärder kan krävas för att minimera skada till exempel för att undvika skador på fåglars bon, ägg och ungar, och därmed undvika att förbuden i 4 §, punkt 1 och 2 ASF utlöses.

Skyddsåtgärder kan även syfta till att undvika direkt eller indirekt störning som är förbjudna enligt 4 §, punkt 4 ASF. Bland annat för att säkerställa att KEF (3.3.2 Definition av *kontinuerlig ekologisk funktion*, KEF) upprätthålls. Även andra skyddsåtgärder till exempel återställning av miljön efter skada kan behövas för att KEF ska kunna upprätthållas och att inte förbuden i punkt 4, 4 § utlöses.

2.5 Definition av prioriterade fågelarter

Prioriterade fågelarter är arter som ska prioriteras i artskyddsarbetet, detta framgår bland annat av förordningsmotivet (Fm 2022:5) till ändringen i 4 § artskyddsförordningen. I begreppet ingår bland annat rödlistade arter, hotade arter, arter upptagna i fågeldirektivets bilaga 1, arter med konstaterad negativ populationstrend och arter prioriterade i skogsvårdslagen. Prioriterade arter är främst relevanta vid tillämpningen av förbuden i 4 §, punkt 4 ASF.

Rödlistade arter

Rödlistade arter är arter som enligt den internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier inte bedöms ha långsiktigt livskraftig population i Sverige utan löper risk att försvinna från landet. Svenska arter utvärderas av Artdatabanken och listas i Rödlistade Arter i Sverige, där en ny lista ges ut var femte år. Den senaste rödlistan är ifrån 2020, vilken använts som underlag i denna utredning. Arterna som ingår anges i sex olika kategorier:

RE	Nationellt utdöd	VU	Sårbar
CR	Akut hotad	NT	Nära hotad
EN	Starkt hotad	DD	Kunskapsbrist.

Hotade arter

Hotade arter är arter som rödlistats i någon av kategorierna akut hotad (CR), starkt hotad (EN) och sårbar (VU) enligt Rödlistade Arter i Sverige 2020.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 8 av 48

Fågeldirektivets bilaga 1

Arter som är upptagna i fågeldirektivets bilaga 1 ska visas särskilt hänsyn inom Europeiska unionen. Av Sveriges cirka 350 fågelarter är 67 listade i direktivets bilaga 1. Det innebär att särskilda skyddsområden (Special Protection Areas, SPA) där dessa fåglar häckar ska pekas ut och ingå i Natura 2000-nätverket. Även fåglar som regelbundet rastar i betydande antal ingår i denna bilaga.

Negativ populationstrend

Arter som på lång eller kort sikt uppvisat en påtagligt negativ populationsutveckling kan enligt förordningsmotivet (Fm 2022:5) till ändringar i artskyddsförordningen anses prioriterade. Bedömningen kan exempelvis göras utifrån Svensk fågeltaxering vid Lunds universitet eller SLU Artdatabanken. I denna utredning har vi utgått från följande sammanställningar:

- Sammanställningen av standardrutterna utgiven av Svensk Fågeltaxering för perioden 1998–2024 på nationell nivå.
- Sammanställningen av standardrutterna utgiven av Svensk Fågeltaxering för perioden 2002–2024 för storregionen Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län.
- Minskningstakt som anges i SLU Artdatabankens rödlistebedömning.
- Kunskapssammanställningen Fåglarna i Sverige – Antal och förekomst, 2:a upplagan, 2025. Utgiven av BirdLife Sverige i samarbete med Svensk fågeltaxering.
- Kunskapssammanställningen Fåglarna i Sverige – Antal och förekomst, 1:a upplagan, 2012. Utgiven av BirdLife Sverige i samarbete med Svensk fågeltaxering.

I de situationer där ovanstående källor skiljer sig har försiktighetsprincipen beaktats och den källa som pekar på störst populationsminskning har anammats.

Prioriterade arter i Skogsvårdslagstiftningen

I 7 kap. 19 § i Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till Skogsvårdslagen (SKSFS 2011:7) framgår det att hänsyn ska visas vissa fågelarter. Där anges det att skador till följd av skogsbruksåtgärder ska förhindras eller begränsas i livsmiljöer där det förekommer prioriterade fågelarter. Detsamma gäller även för strukturer vilka nyttjas av prioriterade fågelarter. Dessa arter finns listade i bilaga 4 till de allmänna råden, samt i bilaga 4 till Skogsvårdslagstiftningen. Här ingår det också arter som är markerade med N och n i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) eller som betecknas som akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade. Väg & Miljö bedömer att dessa arter är relevanta att beakta när värdefulla skogsmiljöer riskerar att exploateras.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 9 av 48

3. METOD

3.1 Urval av arter

Inom ramarna för uppdraget har Väg & Miljö genomfört en behovsanalys som utmynnat i det urval av arter som bedömts inom denna artskyddsutredning. Underlaget är främst en häckfågelinventering från 2024 och en riktad inventering av hackspettar 2025 (se 3.1.1. *Genomförda inventeringar*). Utöver detta har Väg & Miljö gjort en sökning av fåglar i detaljplaneområdets närhet i databasen Artportalen (se 3.1.2 *Fynd från Artportalen*) samt ett utdrag av skyddsklassade fynd av hackspettar, ugglor och rovfåglar inom 2,5 kilometer från detaljplaneområdet.

Utifrån ovanstående underlag genomförde Väg & Miljö en bedömning av vilka arter som kan antas kunna kopplas till detaljplaneområdet och dess ingående naturtyper och livsmiljöer. Totalt har 64 fågelarter noterats i närheten av detaljplaneområdet. Av dessa bedöms 52 arter helt eller delvis nyttja området eller angränsande ytor under häckning. Av de 52 arterna uppfyller 17 arter sådana kriterier som talar för att arten bör prioriteras i artskyddsärenden (se 2.5 *Definition av prioriterade fågelarter*).

Tolv prioriterade arter har bedömts i detalj med avseende på förekomst och påverkan kopplat till detaljplaneområdet. Dessa redovisas avsnitt 5. *Bedömda arter - förekomst och påverkan*. Bedömningar av nationellt skyddsklassade arter redovisas separat i bilaga 2 till rapporten. Resterande fem prioriterade arter är i regionen mycket allmänna och knutna till triviala miljöer, bland annat sly på igenväxande hyggen. Väg & Miljö är därför av uppfattningen att påverkan ej riskerar uppstå till den grad att det försvårar återupprättande av populationernas tillfredställande nivå. Däremot krävs även för dessa arter att hänsyn tas till fåglars häckningstid.

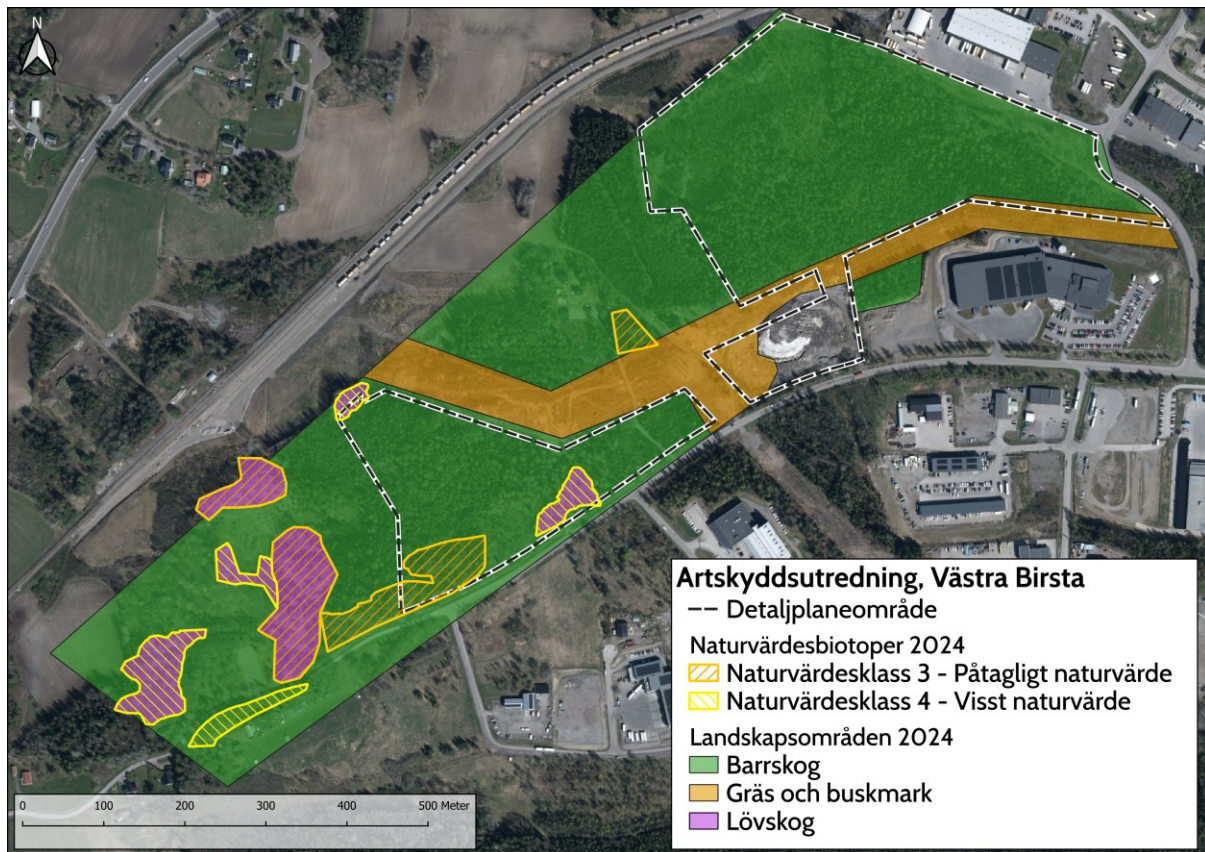
Samtliga arter som beaktats inom ramarna för uppdraget redovisas i tabellform i Bilaga 1.

3.1.1 Genomförda inventeringar

Väg & Miljö utförde under maj-juni 2024 en allmän fågelinventering i området. Inventeringen genomfördes i detaljplaneområdet. Under inventeringen påträffades totalt 34 fågelarter varav merparten bedömdes häcka i området. Av dessa var tolv arter antingen rödlistade, upptagna i Fågeldirektivets bilaga 1, prioriterade enligt skogsvårdslagstiftningen, eller uppvisar en signifikant negativ populationsutveckling. Samtliga arter som noterades finns även rapporterade på Artportalen.

Därtill genomförde Väg & Miljö en naturvärdesinventering av detaljplaneområdet under 2024. Under den inventeringen noterades ingen specifik fågelart, men i sydvästra delen av detaljplaneområdet avgränsades flera skogsområden som bedöms hysa påtagligt och visst naturvärde, främst motiverat av områdets betydelsefulla förekomster av död ved, hålträd och lövinslag (Figur 2).

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 10 av 48

Figur 2. Karta över naturvärdesbiotoper och landskapsområden som pekades ut i samband med naturvärdesinventeringen 2024 av Väg & Miljö.

Utifrån fynden från den allmänna fågelinventeringen 2024, utförde Väg & Miljö också en riktad inventering av hackspettar under 2025. Inventeringen genomfördes i detaljplaneområdet med manuell inventering och autoboxar som spelar in ljud. Vid inventeringen påträffades ett stort antal hackspettsarter varav flera bedömdes häcka i området direkt väster om det nu aktuella detaljplaneområdet.

3.1.2 Fynd från Artportalen

Väg & Miljö gjorde en sökning av fåglar inom detaljplaneområdet och intilliggande 200 meter i Artportalen under perioden 2000 till 2025. Fynden visar att totalt 64 fågelarter har rapporterats. Utdrag av skyddsklassade fynd av hackspettar, ugglor och rovfåglar har gjorts inom 2,5 kilometer från detaljplaneområdet. Av sekretesskäl redovisas dessa fynd inte i detalj.

3.2 Definition av olika geografiska nivåer

För att möjliggöra bedömning av påverkan till följd av planerad exploatering är det nödvändigt att tydliggöra vilka geografiska avgränsningar som avses. Med regional nivå avses i detta fall Västernorrlands län. För att få en uppfattning om arters populationsutveckling i denna del av landet har det även varit relevant att se till populationstrender för hela storregionen, vilken omfattar Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län. För nationell nivå avses hela Sverige.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 11 av 48

En lokal population är en grupp med individer av samma art som nyttjar ett geografiskt avgränsat område samtidigt och har möjlighet att reproducera sig med varandra. Den lokala populationens storlek och utbredning varierar mellan olika arter. I denna artskyddsutredning avses de lokala populationerna innefatta detaljplaneområdet och en intilliggande buffert om 5 000 meter, exkluderat Alnön. Detta innefattar Birsta köpstad samt närliggande jordbruks-, tätorts- och naturmiljöer.

3.3 Påverkans- och konsekvensbedömning

Bedömning av detaljplanens påverkan på fridlysta fåglar utgår ifrån arternas förekomst, ekologi och känslighet i kombination med omfattningen av den planerade exploateringen. Bedömning av exploateringen inverkan på aktuella arter utgår från ianspråktagande av mark i den föreslagna detaljplanen för Klökan 1:16 i västra Birsta, samt påverkan till följd av ökad mänsklig aktivitet eller anläggningsarbeten som rör detaljplanen.

Påverkansbedömningen utgår ifrån de förbud som beskrivs i 4 § ASF. Påverkan som utlöser punkterna 1 och 2, 4 § ASF är tämligen enkla att identifiera och faller under direkt påverkan.

För förbuden mot störning i punkt 4, 4 § ASF görs två olika bedömningar. Dels bedöms det om en planerad exploatering medför en sådan störning att en arts population inte kan upprätthållas på en tillfredställande nivå, eller om återupprättande av sådan nivå försvåras. Först om exploateringen medför den graden av försämring i livsmiljön utlöses förbuden i punkt 4, 4 § ASF. Dels görs en bedömning om den planerade exploateringen medför påverkan på arternas livsmiljö i så hög grad att KEF i livsmiljön för arterna inte kan upprätthållas. Först när KEF ej kan upprätthållas riskerar en försämring i livsmiljö utlösa förbudet i punkt 4, 4 § ASF.

Bedömningen av störning i punkt 4, 4 § ASF tar hänsyn till såväl direkta som indirekta effekter av exploateringen. Exempel på direkt störning kan vara att livsmiljö för arten försvinner genom avverkning av skog. Indirekt störning kan vara att individer av arten som använder ett skogsområde blir så påverkad av till exempel ökad mänsklig aktivitet i närområdet att de slutar använda området och därmed riskerar reviret att försvinna. Vid bedömningen tas också hänsyn till att det kvarstår områden som inte berörs av planerad exploatering.

Artspecifika bedömningar redogörs under avsnitt 5. *Bedömda arter - förekomst och påverkan* samt i bilaga 2 till rapporten.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 12 av 48

4. DETALJPLANEOMRÅDET OCH PLANFÖRSLAGET

Sundsvall kommun har tagit fram ett förslag till detaljplan för del av fastigheten Klökan 1:16 med flera. Planområdets areal uppgår till cirka 19 hektar och består av två delområden (Figur 3). Planområdet ligger i västra Birsta på en fastighet som i dagsläget består främst av barrskog med inslag av lövträd i en kuperad terräng. I sydöstra delen av planområdet finns ett område som används som snötipp. En befintlig kraftledningsgata avgränsar planområdet i två delar. Precis norr om området ligger sträcker sig en järnväg.

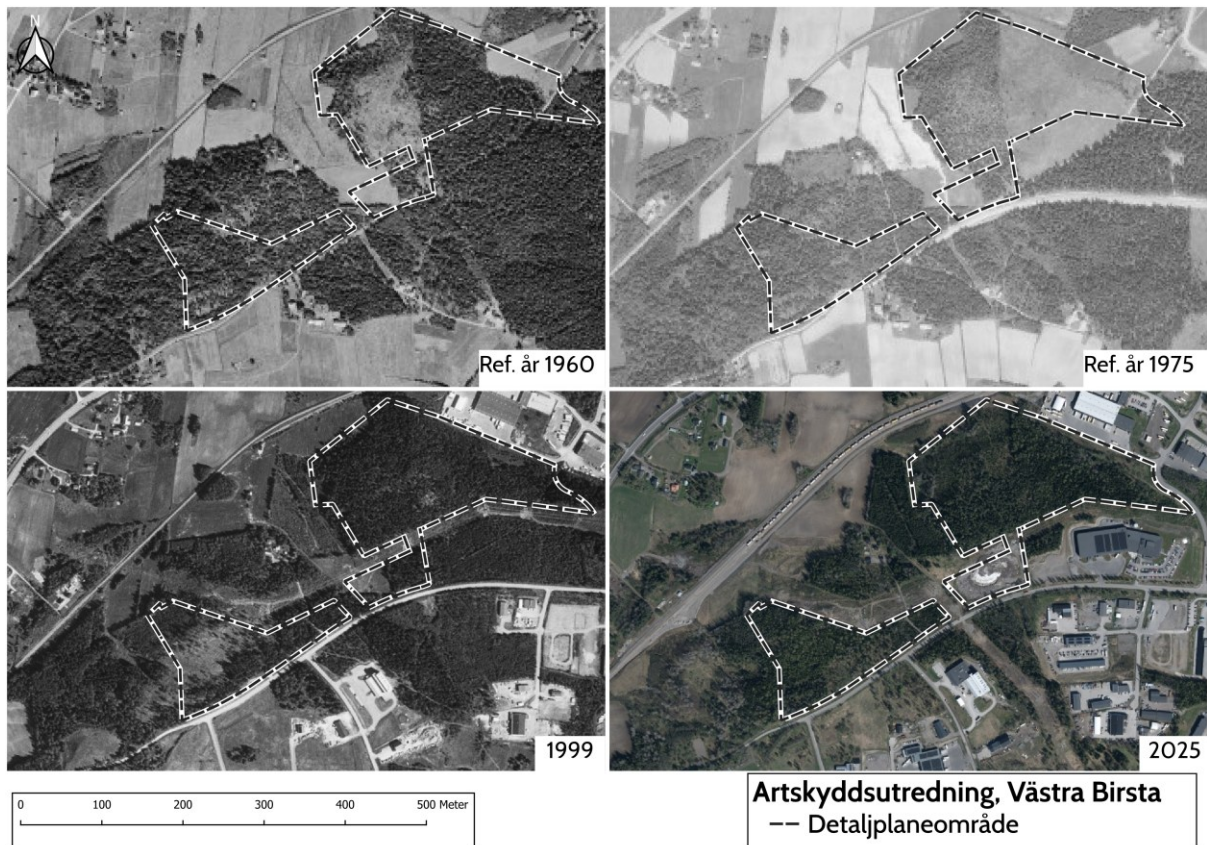

Figur 3. Detaljplaneområdet med framtagna detaljplan där det kommer skapas ny industrimark. Området utgör delar av fastigheten Klökan 1:16 med flera i västra Birsta, Sundsvall kommun.

Detaljplanen syftar till att på ett effektivt sätt utnyttja marken till att möjliggöra industrimark som går i linje med den politiska inriktningen "Sundsvalls väg framåt", för att öka tillväxten i Sundsvall med nya jobb.

Historiska flygbilder visar att området till största del har utgjorts av skogsmark som avverkats i omgångar (Figur 4). I samband med anläggningen av kraftledningen har skog avverkats. Mindre skogspartier med varierad ålder och inslag av äldre träd, död ved och hålträd finns dock i det västra delområdet, samt väst om detta. Sådana partier med högre naturvärden än omgivningen avgränsades i samband med Väg & Miljös naturvärdesinventering 2024 (Figur 2).

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 13 av 48

Figur 4. Detalplaneområdets utveckling från cirka 1960 fram till 2025. Notera att olika delar avverkats under olika tillfällen.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 14 av 48

5. BEDÖMDA ARTER - FÖREKOMST OCH PÅVERKAN

Nedan redovisas fördjupad bedömning av elva av de prioriterade fågelarterna som avgränsats enligt urvalsprocessen (3.1 Urval av arter). En art redovisas separat i bilaga 2 till rapporten.

Duvhök *Astur gentilis*

Nära hotad (NT) – regionalt minskande – nationellt minskande

Ekologi

Duvhök förekommer i hela landet där skog, företrädesvis stora bestånd av äldre skogar, förekommer. Jakten utförs spanandes från skyddade grenar som duvhöken kan dyka från. Bytena utgörs av medelstora till stora fåglar såsom duvor, kråkfåglar, skogshöns och trastar, men även ekorrar och harar kan slås. Det förekommer dock emellertid att duvhök jagar i kantzoner mellan öppen mark och skog, eller i stadsmiljö. Häckning sker i främst gammal skog, men även i större dungar med grövre träd i anslutning till öppen mark. Boet anläggs i grovgreniga träd skyddade från insyn och annan störning. Flera alternativa bon finns ofta inom reviret. Äldre duvhökar med etablerade revir är mer stationära än ungfåglarna, vilka ofta rör sig längre söderut i Sverige under vintern. Reviren är mycket stora och varierar beroende på habitatkvalitet och bytestäthet.

Populationen i Sverige uppskattades 2025 till 6 800 par (Ottosson *et al.* 2025). På nationell nivå har arten minskat med cirka 11 % sedan 2012. Duvhökens minskande populationsstorlek antas vara knuten till det moderna skogsbruket. Skogsbruket leder till fler yngre och tätare skogsbestånd, där duvhökens jaktteknik inte fungerar, samt till fragmentering av lämpliga livsmiljöer. Brist på skog med lämpliga boträd anses ha en viss påverkan på duvhökens förekomst, men främst på lokal nivå. Duvhök bedöms nationellt som nära hotad (NT) både enligt 2020 års rödlista samt preliminärt för 2025 års rödlista.

Förekomst i anslutning till detaljplaneområdet

Inom 200 meter från detaljplaneområdet finns endast ett tidigare fynd av duvhök inrapporterat till Artportalen under perioden 2000 – 2025. Fyndkommentaren beskriver att en individ setts förbiflygande och jagandes vid flera tillfällen över skogsmiljöerna kring Klökan. Fyndet är från december 2016, och rapporterat i skogspartiet öster om detaljplaneområdet. Några enstaka rapporter om året görs även i östra Birsta och Skön avseende födosökande eller förbiflygande individer. Samtliga fynd är gjorda utanför häckningstid.

Detaljplaneområdet hyser främst ung skog, vilket generellt inte lämpar sig som häckningsmiljö för duvhök. Under naturvärdesinventeringen identifierades mindre partier med äldre barrträd i detaljplaneområdets västra delområde, samt sydväst om det (Figur 2). Det är inte troligt att dessa skulle nyttjas för häckning, men det går inte helt att utesluta. Inga boplatser noterades i samband med naturvärdesinventeringen eller Väg & Miljös fågelinventeringar 2024 eller 2025. I övrigt kan dungar, glesare skogspartier och kantzoner mellan skog och öppen mark nyttjas för jakt. Då duvhök stundom ses kring Birsta är det möjligt att åtminstone delar av detaljplaneområdet nyttjas vid födosök.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 15 av 48

Förekomst i det omgivande landskapet

År 2025 uppskattades antalet duvhökar till 550 par i Västernorrlands län, vilket utgör cirka 8 % av landets population. Arten bedöms i länet ha minskat med 15 % sedan 2012 (Ottosson *et al.* 2012, Ottosson *et al.* 2025). En summering av standarddrutterna för storregionen (Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län) visar dock inte någon betydande förändring i duvhökspopulationerna mellan 2002 och 2024 (Martin Green, Svensk fågeltaxering 2025).

För en uppskattning av lokala förekomster av duvhök analyserades fynd från Artportalen inom ett område omfattande detaljplaneområdet samt ytterligare 5 000 meter, exkluderat Alnön. Totalt finns 113 rapporter av duvhök inom denna avgränsning under perioden 2000 – 2025. Majoriteten av fynden är av förbiflygande och födosökande individer av både adulta och unga fåglar

De flesta duvhökar rapporteras under april och september, det vill säga ej under huvudsaklig häckningstid. En högre andel rapporter i slutet av augusti och under september kan även avse då utflugna ungfåglar. En svag ökning i antalet fynd från år 2000 till 2025 kan utronas, men detta innebär inte nödvändigtvis att populationen ökat, då de nationella och regionala trenderna snarare tyder på minskande populationer. En möjlig förklaring är snarare en ökad frekvens av rapporteringar. Det finns inget som tyder på att den lokala trenden skiljer sig från den regionala och nationella trenden.

Exploaterings inverkan på arten

- Viss reducering av mängden födosöksmiljö och potentiell häckningsmiljö.

Exploateringen medför en liten minskning av mängden livsmiljö för duvhök. Detta gäller främst förlusten av jaktmiljöer i skogsbyn och dungar. Exploateringen medför även viss förlust av potentiella häckningsmiljöer, även om dessa får anses mindre lämpliga för arten. Det finns inget som tyder på att arten häckar i området. Det kringliggande skogslandskapet hyser en större mängd lämplig livsmiljö för arten. Vidare tyder fyndbilden på att duvhök delvis vistas i bland annat tätortsmiljö. Detta, tillsammans med att dungar och kantzoner kommer kvarstå i direkt anslutning till detaljplaneområdet medför att duvhök med hög sannolikhet fortsatt kan nyttja delar av området. Väg & Miljö gör bedömningen att ett genomförande av detaljplanen inte påverkar KEF för duvhök och att exploateringen saknar betydelse för att återupprätta populationen till en tillfredsställande nivå.

Skyddsåtgärder

- Av försiktighetsskäl bör avverkningsarbete förläggas utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika skador på ungar, bon och ägg.
- I de fall eventuella stora risbon skulle upptäckas inom detaljplaneområdet måste dessa och intilliggande skogsmiljöer undantas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 16 av 48

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av duvhök bedöms vara på en otillfredsställande nivå nationellt, regionalt och sannolikt också lokalt.
- Påverkan till följd av exploateringen bedöms medföra en viss minskning av arealen födosöksmiljö.
- Minskningen av områdets födosöksmiljöer bedöms inte medföra att KEF med avseende på duvhök ej kan upprätthållas, och antalet duvhöksrevir bedöms inte minska till följd av detaljplanen.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1–2, 4 § ASF kunna undvikas.
- Förbuden i punkt 4, 4 § ASF bedöms ej utlösas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 17 av 48

Gråspett *Picus canus*

Livskraftig (LC) – SKSFS 2011:7 – regionalt ökande – nationellt stabil

Ekologi

Gråspett häckar i mosaikartade miljöer med glesa, öppnare områden, såsom lövträdsrika blandskogsbestånd, hållmarker, bergssluttningar, hyggen och liknande solexponerade miljöer. Den gynnas av större inslag av grova lövträd och död ved. Historiskt har arten kunnat kopplas till glesa lövskogar som uppstår efter skogsbränder. Gråspetten behöver god tillgång till grova boträd, vanligtvis grövre träd av asp, björk eller al. Generellt brukar häckningsträd ligga i anslutning till öppna marker eller i gles, äldre skog. Det är inte ovanligt att de häckar i till exempel grövre aspar lämnade vid hyggeskanter innan ungskogen hunnit växa upp.

På sommaren sker födosök efter svartmyror och andra marklevande insekter oftast i anslutning till eller på hyggen och liknande öppna miljöer. Övriga delen av året, framför allt perioder med snötäcke, är gråspetten i högre grad beroende av äldre skog där den livnär sig på insekter i döda och döende träd eller träd med grov bark. Bär såsom rönnbär kan även agera komplementföda och arten är inte främmande för talgbollar vid fågelbord. Gråspettens revir ligger kring 50 – 100 hektar. På vintern kan rör sig över avsevärt mycket större arealer, kring 2 000 – 5 000 hektar.

Populationen i Sverige uppskattades 2025 till 2 400 par (Ottosson *et al.* 2025). På nationell nivå har arten ökat med cirka 26 % sedan 2012. Denna ökning kan dock möjligen vara till följd av en för låg skattning 2012. Ökningen sedan 2012 har skett främst i den norra halvan av landet. Gråspett bedöms nationellt som livskraftig (LC) både enligt 2020 års rödlista samt preliminärt för 2025 års rödlista. Populationen har uppvisat en långsam, men konstant, ökning sedan 70-talet och nivåerna ter sig nu vara stabila.

Förekomst i anslutning till detaljplaneområdet

Inom 200 meter från detaljplaneområdet finns två tidigare fynd av gråspett inrapporterat till Artportalen under perioden 2000 – 2025. Fynden är gjorda 2007 och 2015. Under Väg och Miljös fågelinventering i området 2024 noterades ingen gråspett.

Under hackspettsinventeringen 2025 spelades gråspett in vid ett flertal tillfällen med ljudboxar, arten noterades däremot inte under de manuella fältbesöken. Arten noterades på ljudfiler inspelade i lövskogsbiotoperna sydväst om detaljplaneområdets västra delområde. Där finns dungar med äldre aspar, vilka utgör lämpliga födosök- och häckningsmiljöer för arten. Det är sannolikt att området utgör delar av ett revir. Enstaka potentiella bomiljöer finns även inom detaljplaneområdets södra delar.

Det östra delområdet nyttjas troligen i mycket låg grad, då det huvudsakligen utgörs av yngre barrskog utan äldre lövträd. Skogspartierna kring och inom detaljplaneområdet utgör en lämplig livsmiljö för arten, då avverkningarna i området lett till ett halvöppet skogslandskap. De avsevärt bäst lämpade området är dock de tidigare nämnda aspbiotoperna i sydväst. Ett befintligt revir täcker troligtvis in delar av detaljplaneområdet och kringliggande jordbrukslandskap med skogsdungar.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 18 av 48

Förekomst i det omgivande landskapet

År 2025 uppskattades antalet gråspettar till 430 par i Västernorrlands län, vilket utgör cirka 18 % av landets totala population. Arten har ökat i stora delar av landet, inklusive i Västernorrlands län (Ottosson *et al.* 2012, Ottosson *et al.* 2025). En summering av data från standardrutterna för storregionen (Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län) visar ingen säker trend (Martin Green, Svensk fågeltaxering 2025).

För en uppskattning av lokala förekomster av gråspett analyserades fynd från Artportalen inom ett område omfattande detaljplaneområdet samt ytterligare 5 000 meter, exkluderat Alnön. Totalt finns 421 fynd av gråspett inrapporterade under perioden 2000 – 2025. Arten har rapporterats årligen sen 2000 och rapportfrekvensen har ökat genom året. De flesta fynden är från utkanten av Sundsvall och Timrå, men har även rapporterats spritt inom det analyserade området. Flertalet rapporter är dessutom observationer från fågelmatningar, samt noterade spelande eller lockande individer. År 2016 registrerades även en häckning vid naturreservatet Norra Stadsberget i Sundsvall.

I och med fyndbilden har gråspett antagligen en väletablerad lokal population med förekomst av flera revir. Den lokala trenden bedöms vara likadan som den regionala, då inget tyder på att området utmärker sig från omgivningen.

Exploaterings inverkan på arten

- Viss reducering av födosökmiljö och potentiell häckningsmiljö inom detaljplaneområdet.

Exploateringen innebär att en liten mängd livsmiljöer för gråspett tas i anspråk i detaljplaneområdets västra delområde. Denna utgörs av äldre skogspartier med tillgång till grövre aspar, vilka utgör både födosökmiljö och potentiell häckningsmiljö. Fyndbilden tyder inte på att arten häckar där, men det går inte heller att utesluta.

Det för arten bäst lämpade området återfinns utanför detaljplaneområdet, där det i högre grad förekommer äldre aspar lämpade för häckning och födosök. Vidare är de förluster av livsmiljöer exploateringen skulle medföra relativt små i förhållande till storleken på ett gråspettsrevir. Arten har dessutom fortsatt tillgång till häcknings- och födosökmiljöer i det kringliggande landskapet.

Väg & Miljö gör bedömningen att den planerade detaljplanen medför en försämring av ringa betydelse för gråspett och att KEF med avseende på gråspett lokalt kan upprätthållas. Exploateringen innebär inte heller ett försämrande av artens populationsnivåer.

Skyddsåtgärder

- Av försiktighetsskäl bör avverkningsarbete förläggas utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika skador på ungar, bon och ägg.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 19 av 48

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av gråspett bedöms vara på en tillfredsställande nivå nationellt, regionalt och sannolikt också lokalt.
- Påverkan till följd av exploateringen bedöms medföra en liten minskning av arealen födosöksmiljö och potentiell häckningsmiljö.
- Minskningen av områdets födosöksmiljöer och potentiella häckningsmiljöer bedöms inte medföra att KEF med avseende på gråspett ej kan upprätthållas, och antalet häckande gråspettar bedöms inte minska till följd av detaljplanen.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1–2, 4 § ASF kunna undvikas.
- Förbuden i punkt 4, 4 § ASF bedöms ej utlösas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 20 av 48

Gröngöling *Picus viridis*

Livskraftig (LC) – SKSFS 2011:7 – regionalt stabil – nationellt stabil

Ekologi

Gröngöling lever i halvöppna kulturlandskap, där betesmarker och åkrar ofta växlas med lövdungar, alléer eller trädklädda naturbetesmarker, från Skåne till mellersta Dalarna. Arten föredrar lövskogar och undviker helst barrskogar. Gröngöling kan lokalt förekomma i parker, men oftast undviker den mänsklig kontakt. Födan består till stor del av myror och under vinterhalvåret gör den ofta hål i myrstackar. Gröngöling äter även andra insekter, dagmaskar och småkryp. Bohålet hackas oftast ut i en asp som är angripen av vedsvampar. Gröngöling är en utpräglad stannfågel som sällan rör sig långt från uppväxtplatsen. Gröngölingens revir ligger i genomsnitt på 100 hektar, men varierar mellan 30 – 300 hektar beroende på habitatkvalitet och årstid.

Största hotet är förmodligen en försämring av häckningsmiljöer till följd av igenväxande betesmarker med sämre hävd samt tätare skogar med lägre andel gamla lövträd. Bevarandet av mosaikartade landskap gynnar arten. Populationen i Sverige uppskattades till 18 000 par 2025, vilket den även gjorde 2012 (Ottosson *et al.* 2012; Ottosson *et al.* 2025). Arten minskade under slutet av 1900-talet och under 2000-talet, men index från Svensk Fågeltaxering tyder på att antalet nu stabiliserats. Gröngölingen blev 2015 nationellt rödlistad som nära hotad (NT) men efter en återhämtning omklassades den som livskraftig (LC) i 2020 års rödlistning, vilket den preliminärt klassas som även på 2025 års rödlista. Den nationella rödlistan 2020 uppgav att arten minskar eller förväntas minska, men i och med att statusen som livskraftig kvarstår samt att standardrutterna tyder på att arten stabiliserats bedömer Väg & Miljö artens populationsnivå som nationell stabil i dagsläget.

Förekomst i anslutning till detaljplaneområdet

Inom 200 meter från detaljplaneområdet finns inga tidigare fynd av gröngöling inrapporterat till Artportalen under perioden 2000 – 2025. Under Väg och Miljös fågelinventering i området 2024 noterades gröngöling strax utanför denna avgränsning, sydväst om detaljplaneområdet.

Under hackspettinventeringen 2025 noterades gröngöling flitigt lockandes och trummandes vid flera tillfällen. Minst två individer kunde bekräftas. Fynden gjordes i lövskogsbiotoperna sydväst om detaljplaneområdets västra delområde, det vill säga i samma område som fågelinventeringen 2024. Där finns dungar med äldre aspar, vilka utgör lämpliga födosök- och häckningsmiljöer för arten. Fyndbilden tyder på förekomsten av ett revir.

Det troliga reviret täcker sannolikt detaljplaneområdet, de direkt anslutande skogspartierna, samt det kringliggande jordbrukslandskapet med skogsdungar. Det östra delområdet nyttjas troligen i mycket låg grad, då det huvudsakligen utgörs av yngre barrskog. Skogspartierna kring och inom detaljplaneområdet utgör en lämplig livsmiljö för arten, då avverkningarna i området lett till ett halvöppet skogslandskap. Det bäst lämpade området är dock de tidigare nämnda aspbiotoperna i sydväst.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 21 av 48

Förekomst i det omgivande landskapet

År 2025 uppskattades antalet gröngölingar till 65 par i Västernorrlands län, vilket utgör mindre än 1 % av landets population. Sedan skattningarna 2012 har ingen betydande förändring skett i länets populationer, och antalet häckande par bedöms vara detsamma (Ottosson *et al.* 2012, Ottosson *et al.* 2025). En summering av standardrutterna för storregionen (Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län) visar inte heller på någon betydande förändring i populationerna mellan 2002 och 2024 (Martin Green, Svensk fågeltaxering 2025). Däremot har arten ökat något i den nordliga delen av sitt utbredningsområde, däribland i Medelpad där den varit sällsynt. På regional nivå bedöms det därmed att gröngölingens populationer kan anses vara stabila.

För en uppskattning av lokala förekomster av gröngöling analyserades fynd från Artportalen inom ett område omfattande detaljplaneområdet samt ytterligare 5 000 meter, exkluderat Alnön. Totalt finns 23 fynd av gröngöling inrapporterade under perioden 2000 – 2025. Arten har rapporterats sporadiskt sedan 2004, med tyngdpunkt efter 2020. Många av fynden har rapporterats vid utkanten av Sundsvall och Timrå.

Det relativt låga antalet fynd försvårar uppskattningar av den lokala populationens storlek, men fyndbilden tyder på förekomsten av flera revir. Det finns dock inget som tyder på att den lokala trenden skiljer sig från den regionala.

Exploaterings inverkan på arten

- Viss reducering av födosökmiljö och potentiell häckningsmiljö inom detaljplaneområdet.

Avverkning av lövträdsbiotoper i detaljplaneområdets västra delområde innebär en viss reducering av mängden livsmiljö för gröngöling, i huvudsak födosökmiljöer, som idag ingår i ett troligt revir. Arten häckar sannolikt inte där, men det går inte heller att utesluta. Det för arten bäst lämpade området återfinns utanför detaljplaneområdet, där det i högre grad förekommer äldre aspar lämpade för häckning och födosök. Vidare är de förluster av livsmiljöer exploateringen skulle innebära relativt små i förhållande till storleken på ett gröngölingsrevir. Arten har dessutom fortsatt tillgång till häcknings- och födosökmiljöer i det kringliggande landskapet.

Väg & Miljö gör bedömningen att den planerade detaljplanen medför en försämring av ringa betydelse för gröngöling och att KEF med avseende på gröngöling lokalt kan upprätthållas. Exploateringen innebär inte heller ett försämrade av artens populationsnivåer.

Skyddsåtgärder

- Av försiktighetsskäl bör avverkningsarbete förläggas utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika skador på ungar, bon och ägg.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 22 av 48

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av gröngöling bedöms vara på en otillfredsställande nivå nationellt, regionalt och sannolikt också lokalt.
- Påverkan till följd av exploateringen bedöms medföra en liten minskning av arealen födosöksmiljö och potentiell häckningsmiljö.
- Minskningen av områdets potentiella födosöksmiljöer bedöms inte medföra att KEF med avseende på gröngöling ej kan upprätthållas, och antalet häckande gröngölingar bedöms inte minska till följd av detaljplanen.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1–2, 4 § ASF kunna undvikas.
- Förbuden i punkt 4, 4 § ASF bedöms ej utlösas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 23 av 48

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

Nära hotad (NT) – regionalt minskande – nationellt minskande

Ekologi

Grönsångare är en flyttfågel som häckar i hela landet, med tyngdpunkt i södra och mellersta Sveriges löv- och blandskogar. Häckningsmiljön kännetecknas av relativt ljus och gles skog med låg fältvegetation, i norra Sverige ofta högstammig granskog med visst lövinslag. Arten kan ibland även nyttja trädrika parker som häckningsmiljö. Boet anläggs ofta i marknivå väl dolt i närheten av en buske, bland löv eller mossor, eller i ett grunt hål i marken. Födan består av spindlar, blötdjur, bär och insekter.

Populationen i Sverige uppskattades 2025 till 170 000 par (Ottosson *et al.* 2025). På nationell nivå har arten minskat med cirka 23 % sedan 2012. Grönsångare bedöms nationellt som nära hotad (NT) både enligt 2020 års rödlista samt preliminärt för 2025 års rödlista. Rödlistningen föranleds av populationsminskningar, vilka är störst i Norrland och Svealand. I de sydligaste delarna av landet har arten å andra sidan ökat något.

Förekomst i anslutning till detaljplaneområdet

Inom 200 meter från detaljplaneområdet finns två inrapporterade fynd av grönsångare (Artportalen, 2026), vilka gjordes under den tidigare genomförda fågelinventeringen 2024. Båda fynden är gjorda i eller strax utanför det västra delområdet. Inget av fynden indikerar säkerställd häckning, utan fynden handlar om sjungande individer, vilket anses vara revirhävande. Observationerna gjordes under samma dag, vilket gör det troligt att det handlar om flera individer. De sannolikt lämpligaste häckningsmiljöerna i anslutning till detaljplaneområdet är grupper av lövträd samt skogsdungarna i sydvästra delen av detaljplaneområdet.

Förekomst i det omgivande landskapet

Grönsångare är en tämligen allmän art i stadsnära miljöer och arten häckar inte sällan i anslutning till mänskliga byggnader. Ur ett regionalt perspektiv är populationen svagt ökande. År 2025 uppskattades det att populationen i Västernorrlands län utgjordes av cirka 8 000 par, vilket kan jämföras med uppskattningen 7 500 par 2012 (+7 %) (Ottosson *et al.* 2012, Ottosson *et al.* 2025). Ser man till hela storregionen (Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län) bedöms populationen som minskande under perioden 2002–2024 (Martin Green, Svensk fågeltaxering 2025). Det troligaste är att arten på regional nivå följer den svenska trenden som minskande, men att det finns spatiotemporala variationer på lokal nivå.

Lokala förekomster av grönsångare analyserades inom ett område omfattandes detaljplaneområdet samt ytterligare 5000 meter, exkluderat Alnön. Inom denna avgränsning finns 200 rapporter av grönsångare på Artportalen under perioden 2000-01-01 – 2026-01-12.

Närmsta dokumenterade häckning är vid Birstaberget, cirka 2 kilometer norr om detaljplaneområdet. där det noterats parningsceremoni och varnande individer. Lövträdsmiljön strax väster om det västra delområdet hyser mycket sannolikt ett revir av grönsångare, och detaljplaneområdet kan användas som födosöksmiljö. Det är mindre sannolikt att grönsångare häckar i detaljplaneområdet, då andelen lövträdsmiljöer är låga.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 24 av 48

Exploaterings inverkan på arten

- Reducering av mängden födosöksmiljö. Gäller exploateringar där skogsbryn, buskmark och lövträds miljöer tas i anspråk.

Exploateringen medför en viss minskning av mängden lämplig livsmiljö för grönsångare. I synnerhet sker en försämring när skogsbryn tas i anspråk, exempel vid kraftledningsgatan. Mängden lövträdsbiotoper är fortsatt tämligen stor i nära anslutning till detaljplaneområdet och i det omgivande landskapet. Väg & Miljö gör därför bedömningen att ett genomförande av detaljplanen inte påverkar KEF för grönsångare och att ett genomförande saknar betydelse för återupprättandet av en tillfredsställande populationsnivå.

Skyddsåtgärder

- Av försiktighetsskäl bör avverkningsarbete förläggas utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika skador på ungar, bon och ägg.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av grönsångare bedöms vara på en otillfredsställande nivå på nationell, regional och sannolikt också på lokal nivå.
- Påverkan till följd av exploateringen bedöms medföra en viss minskning av arealen födosöksmiljö.
- Minskningen av områdets potentiella födosöksmiljöer bedöms inte medföra att KEF med avseende på grönsångare ej kan upprätthållas, och antalet grönsångare bedöms inte minska till följd av detaljplanen.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1–2, 4 § ASF kunna undvikas.
- Förbuden i punkt 4, 4 § ASF bedöms ej utlösas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 25 av 48

Järpe *Tetrastes bonasia*

Nära hotad (NT) – Fågeldirektivet Bilaga 2 – SKSFS 2011:7 – regionalt minskande – nationellt minskande

Ekologi

Järpe häckar i täta skogar. Oftast i fuktig granskog med stort inslag av lövträd som al, björk och asp. Den föredrar flerskiktad struktur på skogen, tillgång till lågvuxna täta granar eller buskar och fältskikt med mycket bärris. Lövinslaget behöver ligga på minst 10 % för att miljön ska vara lämplig och tillgång till surdråg, bäckar och alkärr tycks gynna arten. Födan består främst av knoppar från gran, al och björk och en del insekter. När järpar etablerat sig i ett revir är de väldigt stationära och flyttar sig bara om miljön förändras. Skogsbestånden behöver bestå av minst 25 hektar sammanhängande skog. Den undviker att röra sig över öppna marker så myrar, åkrar och kalhyggen begränsar lämpliga habitat. Detta gör järpen väldigt känslig för fragmentering.

Populationen i Sverige uppskattades 2025 till 95 000 par (Ottosson *et al.* 2025). På nationell nivå har arten minskat med cirka 21 % sedan 2012. Järpe bedöms nationellt som nära hotad (NT) både enligt 2020 års rödlista samt preliminärt för 2025 års rödlista. Hoten mot järpens häckningsmiljöer handlar främst om för kraftig röjning av unga granar och lövträd, samt avverkning av sumpskogsmiljöer.

Förekomst i anslutning till detaljplaneområdet

Inom 200 meter från detaljplaneområdena finns två inrapporterade fynd av järpe (Artportalen, 2026). Fynden är gjorda från 2009 och 2014, varav ett gäller en sjungande individ under häckningstid. När sjungande individer observeras under häckningstid kan det indikera häckning, men några säkerställda häckningar har inte konstaterats. Det andra fynden är gjort under hösten och handlar om en födosökande individ. Båda fynden är rapporterade ifrån samma punkt, vilken är belägen strax söder om Klökanvägen. Noggrannheten på fynden är 250 meter, vilket betyder att järpe kan observerats inuti detaljplaneområdet.

Detaljplaneområdet hyser främst ung barrskog, vilket generellt inte lämpar sig som häckningsmiljö för järpe. Naturvärdesinventeringen utförd av Väg & Miljö 2024 identifierade mindre partier med äldre barrträd i detaljplaneområdets västra delområde, samt sydväst om det (Figur 2). I västra delen finns det även inslag av lövskogsbistånd som bidrar med flerskiktad struktur i området. Det är antagligen denna del av detaljplaneområdet som lämpar sig bäst för järpe.

Förekomst i det omgivande landskapet

Ur ett regionalt perspektiv är arten minskande. År 2025 uppskattades det att populationen i Västernorrlands län utgjordes av cirka 18 000 par, vilket kan jämföras med uppskattningen 20 000 par 2012 (-10 %) (Ottosson *et al.* 2012, Ottosson *et al.* 2025). Ser man till hela storregionen (Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län) ses en minskning under perioden 2002–2024 (Martin Green, Svensk fågeltaxering 2025). Det är svårt att uttala sig om trender på lokal nivå, men det finns inget som tyder på att den lokala trenden skulle skilja sig från den regionalt negativa trenden.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 26 av 48

Lokala förekomster av järpe analyserades inom ett område omfattandes detaljplaneområdet samt ytterligare 5 000 meter, exkluderat Alnön. Inom denna avgränsning finns 49 rapporter av järpe på Artportalen under perioden 2000-01-01 – 2026-01-09.

Närmsta dokumenterade häckning är vid Birstaberget (2 kilometer norr om detaljplaneområdet) där det under flera år noterats nyligen utflugna ungar. Det är också den platsen som bedöms ha mest lämplig miljö för järpe.

Exploaterings inverkan på arten

- Viss reducering av mängden födosöksmiljö och potentiell häckningsmiljö.

Exploateringen skulle innebära en minskning av mängden livsmiljö för järpe, speciellt födosöksmiljö. Det är dock högst troligt att järpe enbart sporadiskt dyker upp i detaljplaneområdet då de egentligen kräver minst 25 hektar sammanhängande skogsmark för att häcka, vilket detaljplaneområdet ej har. Skogen i detaljplaneområdet är också avverkad i omgångar, vilket gör medelåldern på träden låg och ej gynnsam för järpe.

Det kringliggande skogslandskapet hyser dessutom en större mängd lämplig livsmiljö för arten, speciellt vid Birstaberget som ligger norr om detaljplaneområdet. Även söder om finns mer sammanhängande skogsmark som järpe högst troligt uppehåller sig i. Väg & Miljö gör därför bedömningen att ett genomförande av detaljplanen inte påverkar KEF för järpe, samt att genomförandet saknar betydelse för att återupprätta tillfredsställande populationsnivåer för arten.

Skyddsåtgärder

- Av försiktighetsskäl bör avverkningsarbete förläggas utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika skador på ungar, bon och ägg.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av järpe bedöms vara på en otillfredsställande nivå på nationell, regional och sannolikt också på lokal nivå.
- Påverkan till följd av exploateringen bedöms medföra en viss minskning av arealen potentiell födosöksmiljö och häckningsmiljö.
- Minskningen av områdets potentiella födosöksmiljöer bedöms inte medföra att KEF med avseende på järpe ej kan upprätthållas, och antalet järpar bedöms inte minska till följd av detaljplanen.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1–2, 4 § ASF kunna undvikas.
- Förbuden i punkt 4, 4 § ASF bedöms ej utlösas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 27 av 48

Mindre hackspett *Dryobates minor*

Nära hotad (NT) – SKSFS 2011:7 – regionalt minskande – nationellt minskande

Ekologi

Mindre hackspett förekommer i lövrika skogar och kräver god tillgång på död och döende lövved för födosök. Arten hackar ut ett nytt bohål varje år för häckning i döende eller döda träd, samt hackar ut separata övervintringshål varje år. Detta beteende leder ofta till ett stort antal naturliga håligheter i biotoper där mindre hackspett uppehåller sig, vilka utnyttjas av andra arter. Arten har ett förhållandevis stort revir i relation till sin kroppsstorlek. För häckning krävs vanligtvis uppemot cirka 200 hektar varav minst 40 hektar bör vara äldre lövskog. Ett häckande par uppehåller sig troligtvis i samma revir livet ut. Vintertid sker födosöket inom ett uppemot 700 hektar stort område där även barrskogsmiljöer utnyttjas mer frekvent.

Populationen i Sverige uppskattades 2025 till 5 100 par (Ottosson *et al.* 2025). På nationell nivå har arten minskat med cirka 30 % sedan 2012 (Ottosson *et al.* 2012, Ottosson *et al.* 2025). Minskningen tycks vara störst norr om breddgrad 60°N. En fortsatt minskning förväntas ske. Mindre hackspett bedöms som nära hotad (NT) enligt 2020 års rödlista, samt preliminärt för 2025 års rödlista. Anledningen till att populationen minskar beror sannolikt på förlust och omvandling av värdefulla lövskogsbiotoper till homogena bestånd med lägre andel gamla lövträd i allmänhet, och i synnerhet minskad mängd död stående lövved.

Förekomst i anslutning till detaljplaneområdet

Inom 200 meter från detaljplaneområdet finns ett inrapporterat fynd av mindre hackspett (Artportalen, 2026). Fyndet är gjort strax väster om detaljplaneområdet och avser en lockande individ i augusti. Under augusti är många ungfåglar i rörelse och kan påträffas även utanför revir, men varken kön eller ålder har noterats vid fyndet.

Under den fördjupande inventeringen av hackspettar som utfördes av Väg & Miljö 2025 påträffades trummande mindre hackspett precis väster om detaljplaneområdet där inslaget av lövträd är högre. Väg & Miljö gör bedömningen att det är sannolikt att mindre hackspett häckar i det området.

Området där mindre hackspett påträffades är en högst lämplig livsmiljö för arten. Den utgör en mycket lämplig födosökmiljö i och med gott om död lövträdsved, vilket framgår av genomförd naturvärdesinventering. Utöver det utgör den också en lämplig häckningsmiljö. Detta område är också den lämpligaste livsmiljön för mindre hackspett i anslutning till detaljplaneområdet.

Förekomst i det omgivande landskapet

Ur ett regionalt perspektiv är arten kraftigt minskande. År 2025 uppskattades det att populationen i Västernorrlands län utgjordes av cirka 200 par, vilket kan jämföras med uppskattningen 300 par 2012 (-33 %) (Ottosson *et al.* 2012, Ottosson *et al.* 2025). Ser man till hela storregionen (Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län) ses en minskning under perioden 2002–2024 (Martin Green, Svensk fågeltaxering 2025). Det är svårt att uttala sig om trenden på lokal nivå, men det finns inga tillgängliga data som tyder på att den lokala trenden skulle skilja sig från de storskaliga trenderna som angetts ovan.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 28 av 48

För att få en uppskattning av den lokala populationens storlek analyserades fynd från Artportalen. Inom vad som avgränsats som lokal population (detaljplaneområdet + 5 000m exkluderat Alnön) har 155 fynd av mindre hackspett rapporterats i Artportalen under perioden 2000-01-01 – 2026-01-14. Fynden är främst belägna vid tätorterna, vilket sannolikt speglar tätheten av aktiva rapportörer snarare än artens förekomst. Detta gör att det blir svårt att uppskatta antalet revir som finns i den lokala populationen.

En trolig häckning har rapporterats 2003 cirka 1 kilometer öster om detaljplaneområdet, där ett par har setts i parningsceremoni. Därtill finns det två lokaler i Sundsvall, 3 kilometer söder om detaljplaneområdet, där tiggande ungar har observerats 2010 respektive 2012. Väg & Miljö uppskattar att dessa fynd ingår i den lokala populationen, men det går inte med säkerhet säga hur många revir det handlar om.

Exploaterings inverkan på arten

- Viss minskning av födosöksmiljöer.

Lövträdsbiotoperna som finns inom detaljplaneområdet är i sig själva för små för att på egen hand hysa ett revir för mindre hackspett. Vid ett genomförande av detaljplanen sker en förlust av knappt 1 hektar lövskog. Området väster om delområde väst uppgår däremot till cirka 8 hektar lövskog av högre kvalitet för mindre hackspett. Sannolikt kan arten i viss omfattning nyttja delar av detaljplaneområdet för födosök, häckning sker dock troligtvis i bevarade ytor utanför detaljplaneområdet.

Inom 1 kilometer från detaljplaneområdet finns flera lövträdsbiotoper som överstiger 2 hektar. Dessa, samt lövträdsområdet väster om detaljplaneområdet, nyttjas troligen av ett revir av mindre hackspett, vilket fyndet av en trummande mindre hackspett under inventeringen även indikerar. Det finns även flera lövträdsmiljöer i storlekspannet 0,2–1 hektar runt detaljplaneområdet, vilka förmodligen också ingår i reviret.

Lövträdsmiljöerna inom detaljplaneområdet är av sådan ringa storlek för mindre hackspett att de bedöms sakna betydelse för att upprätthålla reviret. Kärnområdet bedöms i stället vara området väster om detaljplaneområdet, samt andra närliggande större lövträdsbiotoper. Det går inte att utesluta att lövträdsmiljöerna inom detaljplaneområdet under vissa år skulle kunna användas som boplats.

Väg & Miljö gör bedömningen att den planerade detaljplanen medför en försämring av ringa betydelse och att KEF med avseende på mindre hackspett lokalt kan upprätthållas.

Skyddsåtgärder

- Av försiktighetsskäl bör avverkningsarbete förläggas utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika skador på ungar, bon och ägg.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 29 av 48

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av mindre hackspett bedöms vara på en otillfredsställande nivå på nationell, regional och sannolikt också på lokal nivå.
- Påverkan till följd av exploateringen bedöms medföra någon väsentlig minskning av arealen potentiell födosöksmiljö.
- Minskningen av livsmiljöer bedöms inte medföra att KEF med avseende på mindre hackspett ej kan upprätthållas, och ett eventuellt häckande par av mindre hackspett bedöms inte minska försvinna till följd av ett genomförande av detaljplanen.
- Viss risk att aktiva bon förstörs om åtgärder genomförs under häckningstid.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1–2, 4 § ASF kunna undvikas.
- Förbuden i punkt 4, 4 § ASF bedöms ej utlösas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 30 av 48

Skogsduva *Columba oenas*

Livskraftig (LC) – SKSFS 2011:7 – regionalt ökande – nationellt ökande

Ekologi

Skogsduva är en flyttfågel som förekommer i skogsområden med god tillgång på håligheter för häckning. I lämpliga häckningsmiljöer ska det i närområdet helst finnas öppen mark som åkrar och hagar där födosöket sker. Födan består i huvudsak av frön, bär, säd, ekollon och liknande. Arten finns i större utsträckning i äldre lövträdsmiljöer än i barrskogar, eftersom hålträd är en bristvara i det hårt brukade skogslandskapet. Arten nyttjar även gamla bohål av spillkråka, och kan då välja häckplats i barrskogar där det finns god tillgång på grova tallar med håligheter. Då arten begränsas av tillgången på lämpliga bohål inkluderar hotbilden avverkning av hålträd samt gamla eller döda träd.

Populationen i Sverige uppskattades 2025 till 15 000 par (Ottosson *et al.* 2025). På nationell nivå har arten ökat med cirka 25 % sedan 2012. Populationen har uppvisat en ökning de senaste 20 åren, efter en kraftig minskning under andra halvan av 1900-talet. Skogsduvan bedöms som livskraftig (LC) enligt 2020 års rödlista samt preliminärt för 2025 års rödlista.

Förekomst i anslutning till detaljplaneområdet

Inom 200 meter från detaljplaneområdet finns endast två tidigare fynd av skogsduva inrapporterat till Artportalen under perioden 2000 – 2025. Ett av fynden är från Väg & Miljös fågelinventering 2024 i området och avser en spelande individ. Fyndet gjordes sydväst om detaljplaneområdets västra delområde. Detta område bedöms även vara det bäst lämpade för arten, då flera gamla bohål av spillkråka förekommer vilka kan nyttjas av skogsduva för häckning. I samma område noterades ett par av skogsduva under Väg & Miljös hackspettsinventering 2025. Inom det västra delområdet finns ytterligare ett skogsparti med aspar med gamla bohål, utpekade som naturvärdesobjekt under Väg & Miljös naturvärdesinventering 2024, där skogsduva kan tänkas häcka (Figur 2). Fyndbilden från inventeringarna tyder på att skogsduva häckar i området.

I Birsta finns ytterligare fyra fynd av skogsduva under samma period. Fynden avser förbiflygande och födosökande individer noterade i västra Birsta samt i närheten av Klökan.

Förekomst i det omgivande landskapet

År 2025 uppskattades antalet skogsduvor till 40 par i Västernorrlands län, vilket utgör mindre än 1 % av landets population. I länet har det skett en ökning om cirka 67 % sedan 2012 (Ottosson *et al.* 2012, Ottosson *et al.* 2025). En summering av standardrutterna för storregionen (Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län) har även noterat en årlig ökning på nästan 6 % (Martin Green, Svensk fågeltaxering 2025). Arten har generellt uppvisat en ökning i norra Sverige.

För en uppskattning av lokala förekomster av skogsduva analyserades fynd från Artportalen inom ett område omfattande detaljplaneområdet samt ytterligare 5 000 meter, exkluderat Alnön. Totalt finns 23 rapporter av skogsduva inom denna avgränsning under perioden 2000 – 2025. Fler än hälften av rapporterna är gjorda från 2020 till 2025. En stor andel av fynden är dessutom gjorda i anslutning till tätortsmiljöer eller lantlig bebyggelse kring Birsta och Johannedal.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 31 av 48

Skogsduva har god tillgång på lämpliga livsmiljöer på lokal nivå. I det omgivande landskapet finns varierade skogsmiljöer och öppna fält. Förekomsten av lokala revir av spillkråka innebär även att tillgång på lämpliga bohål finns och kontinuerligt skapas i dessa miljöer, då skogsduvan gärna återanvänder gamla bohål från spillkråkan.

Området bedöms vara underrapporterat med avseende på skogsduva. Fyndbilden, rapporterade aktiviteter samt den regionala ökningen av skogsduva tyder på att flera revir förekommer på lokal nivå. Det finns inte heller något som skulle tyda på att artens lokala populationstrend skiljer sig från den regionala.

Exploaterings inverkan på arten

- Viss reducering av potentiell häckningsmiljö.

Exploateringen innebär att vissa skogspartier där skogsduvan kan tänkas häcka tas i anspråk. Större och bättre lämpade områden för häckning kommer dock att kvarstå sydväst om detaljplaneområdet. God tillgång på födosökmiljöer i form av öppna fält finns även i det direkta närområdet. Skogsduvan bedöms inte påverkas avsevärt till följd av ökad störning från nyetablerade industrier eller verksamheter.

Långsiktig förekomst av skogsduva är delvis beroende av förekomsten av spillkråka, då skogsduvan gärna nyttjar äldre bohål. Väg & Miljö hänvisar därför till bedömningen för *Spillkråka Dryocopus martius*.

Väg & Miljö gör bedömningen att ett genomförande av detaljplanen inte påverkar KEF för skogsduva, samt att genomförandet inte försämrar artens populationsnivå.

Skyddsåtgärder

- Förlägg avverkningsarbete utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika störning samt skador på ungar, bon och ägg.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av skogsduva bedöms vara på en tillfredsställande nivå nationellt, regionalt och därmed sannolikt också lokalt.
- Påverkan till följd av exploateringen bedöms medföra en viss minskning av skogsduvans livsmiljö.
- Viss risk att bon förstörs.
- Minskningen av livsmiljöer bedöms inte medföra att KEF med avseende på skogsduva ej kan upprätthållas, och antalet häckande par av skogsduva bedöms inte minska till följd av ett genomförande av detaljplanen.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1–2, 4 § ASF kunna undvikas.
- Förbuden i punkt 4, 4 § ASF bedöms ej utlösas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 32 av 48

Spillkråka *Dryocopus martius*

Nära hotad (NT), listad i fågeldirektivets bilaga 1 och prioriterad i skogsvårdslagstiftningen. Arten uppvisar en negativ populationstrend nationellt och regionalt.

Ekologi

Spillkråkan häckar i äldre barr- och blandskog men förekommer även ibland i ren lövskog. Den behöver stora revir, beroende på skogens kvalitet varierar dessa mellan cirka 400 och 1 000 hektar skogsmark. Under mycket bra förhållanden kan 100 hektar räcka. Spillkråka tål inslag av intensivt skogsbruk och kalhyggen inom ett revir men är fortfarande beroende av en tillräcklig andel gammal skog med grova träd för häckning. De lever på vedlevande insekter, myror, spindlar och liknande, varpå födosök ofta sker på marknivå eller på träd och stubbar.

Spillkråkan är beroende av tillgång till grova levande eller döda träd att hacka ut bohål ur, stamdiametern bör vara minst 30–40 centimeter i brösthöjd. Vanligaste är att de häckar i asp men tall nyttjas också flitigt. Hålen kan i vissa fall återanvändas av spillkråka men nyttjas även av många andra arter, till exempel storskrake, salskrake, knipa, skogsduva, ugglor, kaja, stare, mård, ekorre samt fladdermöss.

Populationen i Sverige uppskattades 2025 till 26 000 par (Ottosson *et al.* 2025). På nationell nivå har arten minskat med cirka 10 % sedan 2012. Spillkråka bedöms nationellt som nära hotad (NT) både enligt 2020 års rödlista samt preliminärt för 2025 års rödlista. Minskningen beror framför allt på krympande och försämrade habitat.

Förekomst i anslutning till detaljplaneområdet

Inom 200 meter från detaljplaneområdet finns endast två tidigare fynd av spillkråka inrapporterat till Artportalen under perioden 2000 – 2025. Det senaste fyndet gjordes år 2015. Både under Väg & Miljös naturvärdesinventering 2024 och hackspettsinventering 2025 i området noterades även förekomst av spillkråka.

Under hackspettsinventeringen i området noterades trummande spillkråka vid flera tillfällen, och parning observerades. Detta innebär att området ingår i ett etablerat revir för arten. De huvudsakliga livsmiljöerna för spillkråka inom detaljplaneområdet utgörs av lövträdsbiotoperna i det västra delområdet samt sydväst om detta. I dessa förekommer äldre aspar med gamla bohål från spillkråka, och miljön bidrar med möjligheter till födosök. Reviret täcker dock troligen stora delar av detaljplaneområdet, och kan sträcka sig till skogarna både i norr och söder.

Kring Birsta köpstad finns ytterligare tre fynd av spillkråka inrapporterade på Artportalen under perioden 2000 – 2025. Det senaste gjordes 2017. Fyndens rapporterade aktiviteter utgörs av födosök, spel och observationer, och görs främst i utkanten av Birsta. Birsta köpstad utgör inte en livsmiljö för arten.

Förekomst i det omgivande landskapet

År 2025 uppskattades antalet spillkråkor till 1 700 par i Västernorrlands län, vilket utgör cirka 7 % av landets population. Detta är en länsvis minskning om cirka 14 % sedan 2012 (Ottosson *et al.* 2012, Ottosson *et al.* 2025). En summering utifrån standarddrutterna för storregionen (Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län) visar på en årlig minskning på cirka 3 % av spillkråkans populationer mellan 2002 och 2024 (Martin Green, Svensk fågeltaxering 2025).

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 33 av 48

För en uppskattning av lokala förekomster av spillkråka analyserades fynd från Artportalen inom ett område omfattande detaljplaneområdet samt ytterligare 5 000 meter, exkluderat Alnön. Totalt finns 173 rapporter av spillkråka inom denna avgränsning under perioden 2000 – 2025. Häckning noterades 2025, rapporterat vid Öråkerstjärn cirka 1 600 meter från detaljplaneområdet.

En ökning av antalet rapporter kan möjligen utrönas sedan 2002, men detta är troligen en konsekvens av ökad rapportfrekvens. Fynden verkar i huvudsak göras under hösten och häckningstid. Området bedöms vara underrapporterat med avseende på spillkråka. Dessutom bedöms fler än ett revir förekomma inom det avgränsade området, men det låga antalet rapporter innebär att uppskattningar försvåras. Vidare finns det inget som tyder på att den lokala trenden skiljer sig från den regionala.

Exploaterings inverkan på arten

- Viss reducering av mängden födosökmiljö och potentiell häckningsmiljö.

Exploateringen innebär en viss förlust av häcknings- och födosökmiljöer, då skogsbestånd med äldre träd tas i anspråk i detaljplaneområdets västra delområde. Spillkråkan tål däremot inslag av avverkningar inom sitt revir, och förlusten lämplig livsmiljö är förhållandevis liten. Partier med äldre lövträd kommer kvarstå direkt sydväst utanför detaljplaneområdet. Detta område utanför detaljplaneområdet är av högst värde för arten.

Ökad mänsklig aktivitet, både under exploaterings förfarande samt efter etableringen av nya industrier och verksamheter, innebär både kort- och långsiktiga störningsmoment. Spillkråka kan vara störningskänslig för närliggande mänsklig aktivitet. Det går därför inte att utesluta att häckningar i lövbeståndet sydväst om detaljplaneområdet uteblir till följd av ökad störning från närliggande verksamheter och industrier.

Arten har dock fortsatt livsmiljöer utanför detta område. Förlusten av livsmiljöer till följd av detaljplanens genomförande är relativt liten till följd av revirets storlek. Exploateringen bör därmed inte leda till att reviret överges, utan snarare medföra att häckningar i stället kommer ske på annan plats. Väg & Miljö gör därför bedömningen att ett genomförande av detaljplanen inte påverkar KEF för spillkråka, samt att genomförandet saknar betydelse för att återupprätta tillfredsställande populationsnivåer för arten. Eventuella kommande exploateringar bör vidare utvärdera påverkan på spillkråka, då dessa kan försämra artens förekomst i Birstatrakten ytterligare.

Skyddsåtgärder

- Av försiktighetsskäl bör avverkningsarbete förläggas utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika skador på ungar, bon och ägg.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 34 av 48

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av spillkråka bedöms vara på en otillfredsställande nivå nationellt, regionalt och därmed sannolikt också lokalt.
- Påverkan till följd av exploateringen bedöms medföra en minskning av spillkråkans livsmiljö.
- Viss risk att aktiva bon förstörs under häckningstid om exploatering sker under häckningstid.
- Minskningen av områdets livsmiljöer medför en risk att häckningar i nära anslutning till detaljplaneområdet uteblir. Minskningen bedöms inte vara av sådan grad att KEF med avseende på spillkråka ej kan upprätthållas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1–2, 4 § ASF kunna undvikas.
- Förbuden i punkt 4, 4 § ASF bedöms ej utlösas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 35 av 48

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*

Nära hotad (NT) – regionalt minskande – nationellt minskande

Ekologi

Svartvit flugsnappare är en vanligt förekommande häckfågel i hela landet. Arten finns i löv- och blandskogar, även fjällbjörkskog, samt i trädgårdar och parkmiljöer. Arten är beroende av tillgång av håligheter då boet byggs i hål, men den häckar också i holkar eller i håligheter i byggnader. Konkurrens om boplatser uppstår ofta med talgoxe. En hane svartvit flugsnappare etablerar ofta revir med flera honor simultant. Svartvit flugsnappare är en tropikflyttare som lämnar landet i augusti – september.

Populationen i Sverige uppskattades 2025 uppskattad till 1 400 000 par (Ottosson *et al.* 2025). Svartvit flugsnappare bedöms nationellt som nära hotad (NT) både enligt 2020 års rödlista samt preliminärt för 2025 års rödlista. Arten har tidigare varit minskande, men inga betydande populationsförändringar har skett nationellt sett sedan den senaste skattningen av antalet häckande par år 2012. Populationsförändringarna skiljer sig dock en del mellan olika regioner. I det preliminära utfallet för rödlistan 2025 noteras det även att minskningen börjat stanna av. Minskningssorsaker är ännu inte helt klarlagda. Populationsstorleken uppvisar kraftiga svängar som inte direkt kan kopplas till uppenbara förändringar i klimat eller miljöfaktorer inom landet. Detta gör att det finns misstanke om att svängningarna beror på faktorer som påverkar arten utanför Sverige under flyttningen eller i vinterkvarteren.

Förekomst i anslutning till detaljplaneområdet

Inom 200 meter från detaljplaneområdet finns tre inrapporterade fynd av svartvit flugsnappare (Artportalen, 2026), vilka gjordes under den tidigare genomförda fågelinventeringen 2024. Ett är ifrån skogsområdet i sydvästra delen, ett är från kraftledningskartan som går igenom detaljplaneområdet och ett är gjort i nordöstra delarna. Inget av fynden indikerar säkerställd häckning, utan fynden handlar om sjungande individer. Observationerna gjordes under samma tillfälle, vilket gör det troligt att det handlar om tre individer.

De sannolikt lämpligaste häckningsmiljöerna i anslutning till detaljplaneområde är grupper av lövträd samt skogsdungar som huvudsakligen förekommer strax utanför de sydvästra delarna av detaljplaneområdet, men arten kan också häcka vid kraftledningsgatan och i andra delar om det finns tillgång till trädhåligheter.

Förekomst i det omgivande landskapet

Svartvit flugsnappare är en tämligen allmän art i stadsnära miljöer och arten häckar inte sällan i anslutning till mänskliga byggnader. Ur ett regionalt perspektiv är populationen svagt minskande. År 2025 uppskattades det att populationen i Västernorrlands län utgjordes av cirka 100 000 par, samma populationsstorlek anges för 2012 (Ottosson *et al.* 2012, Ottosson *et al.* 2025). Ser man till hela storregionen (Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län) bedöms populationen som svagt minskande under perioden 2002–2024 (Martin Green, Svensk fågeltaxering 2025). Det finns i dagsläget inget underlag som talar för att trenden skulle vara annorlunda på lokal nivå än vad den är på regional nivå.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 36 av 48

Lokala förekomster av svartvit flugsnappare analyserades inom ett område omfattandes detaljplaneområdet samt ytterligare 5 000 meter, exkluderat Alnön. Inom denna avgränsning finns 395 rapporter av svartvit flugsnappare på Artportalen under perioden 2000-01-01 – 2026-01-09.

Närmsta dokumenterade häckning är vid Birstaberget, 2 kilometer norr om detaljplaneområdet, där det noterats bobsök och vid Flodbergsudden (3 kilometer öster om detaljplaneområdet), där tiggande ungar har påträffats. Både norr om och söder om detaljplaneområdet finns flera lämpliga livsmiljöer för svartvit flugsnappare.

Exploaterings inverkan på arten

- Reducering av mängden födosöksmiljö och häckningsmiljö. Gäller exploateringar där skogsbryn, buskmark och blandskogar tas i anspråk.

Exploateringen medför en viss minskning av mängden lämplig livsmiljö för svartvit flugsnappare. I synnerhet sker en försämring när skogsbryn tas i anspråk. Mängden skogsmiljöer och skogsbryn är fortsatt tämligen stor i nära anslutning till detaljplaneområdet och i det omgivande landskapet.

Det kringliggande landskapet i norr och söder hyser en större mängd lämplig livsmiljö för svartvit flugsnappare. Vidare kommer lämpliga häckningsmiljöer kring detaljplaneområdet bevaras på sådant sätt att spridningsvägar och häckningsmiljöer för arten kvarstår efter exploateringen. Detta innebär en större sannolikhet att befintliga revir flyttas snarare än att de försvinner, och därmed att antalet häckningar inte minskar.

Väg & Miljö gör därför bedömningen att ett genomförande av detaljplanen inte påverkar KEF för svartvit flugsnappare och att genomförandet saknar betydelse för återupprättandet av en tillfredsställande populationsnivå.

Skyddsåtgärder

- Förlägg avverkningsarbete utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika skador på ungar, bon och ägg.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av svartvit flugsnappare bedöms vara på en otillfredsställande nivå på nationell, regional och sannolikt också på lokal nivå.
- Påverkan till följd av exploateringen bedöms medföra en viss minskning av arealen potentiell födosöksmiljö och häckningsmiljö.
- Minskningen av områdets potentiella födosöksmiljöer bedöms inte medföra att KEF med avseende på svartvit flugsnappare ej kan upprätthållas, och genomförandet saknar betydelse för återupprättandet av en tillfredsställande nivå.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1–2, 4 § ASF kunna undvikas.
- Förbuden i punkt 4, 4 § ASF bedöms ej utlösas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 37 av 48

Talltita *Poecile montanus*

Nära hotad (NT) – SKSFS 2011:7 – regionalt minskande – nationellt minskande

Ekologi

Talltitan häckar i större delen av landet. Den föredrar större sammanhängande barr- och blandskogar, stora nog för revir på 10–20 hektar. Arten är starkt revirtrogen och har låg spridningsförmåga. Skogen behöver vara flerskiktad med riklig undervegetation med ett buskskikt av björk, gran och andra lövträd som ger ökat skydd och födotillgång vintertid. Den påträffas även ofta i solexponerade bryn längs skogskärr och myrmarker. Talltitan föredrar att hacka ut egna bohål, vilket innebär att tillgång till murkna träd är nödvändigt för häckning och etablering av revir. Födan består främst av insekter sommartid, men även en del frön under andra årstider. Då talltitan huvudsakligen är en stannfågel hamstrar den frön under lavar på träd som vinterförråd.

Populationen i Sverige uppskattades 2025 till 550 000 par (Ottosson *et al.* 2025). På nationell nivå har arten minskat med cirka 31 % sedan 2012. Talltita bedöms nationellt som nära hotad (NT) både enligt 2020 års rödlista samt preliminärt för 2025 års rödlista. Minskningen har pågått under en länge tid och sker över hela artens utbredningsområde. Talltitans revirtrogenhet samt krav på skogens struktur innebär att den är särskilt påverkad av det moderna skogsbruket. Denna orsakar fragmentering av artens livsmiljöer, medför en större andel enskiktade skogsmiljöer, och brist på död ved.

Förekomst i anslutning till detaljplaneområdet

Inom 200 meter från detaljplaneområdet finns två fynd av talltita inrapporterat till Artportalen under perioden 2000 – 2025. Det ena fyndet är av en sjungande individ noterad under Väg & Miljös fågelinventering i området år 2024, och gjordes i skogsområdet mellan de två ytorna som utgör detaljplaneområdet. Beteendet tyder på förekomsten av ett revir som då åtminstone delvis täcker in detaljplaneområdet. I och med talltitans krav på sin livsmiljö nyttjar arten troligen främst de partier skog med varierad ålder och högre andel död ved. Dessa avgränsades som naturvärdesbiotoper under Väg och Miljös naturvärdesinventering 2024 och är belägna främst i detaljplaneområdets västra delområde samt sydväst om det (Figur 2).

Skogsbeståndet som ligger i och kring detaljplaneområdet uppgår till cirka 40 hektar. Då beståndet till följd av skogsbruk är relativt ungt saknas till stor del relevanta strukturer för talltitan. Således förekommer troligtvis endast ett revir i området.

Förekomst i det omgivande landskapet

År 2025 uppskattades talltitans population till 22 000 par i Västernorrlands län, vilket utgör cirka 2 % av den svenska populationen. Detta innebär en minskning om cirka 29 % sedan 2012 (Ottosson *et al.* 2012, Ottosson *et al.* 2025). Även standarddrutterna för storregionen (Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län) har noterat en svag årlig minskning av talltita mellan 2002 och 2024 (Martin Green, Svensk fågeltaxering 2025).

Lokala förekomster av talltita analyserades inom ett område omfattandes detaljplaneområdet samt ytterligare 5 000 meter, exkluderat Alnön. Inom denna avgränsning finns 432 rapporter av talltita på Artportalen under perioden 2000 – 2025. Fynden är främst rapporterade från utkanten av Sundsvall, men artens bedöms vara underrapporterad och förekomma inom hela det analyserade området. Antalet fynd är för få för att urskilja någon säker populationstrend, men det finns inget som tyder på att den lokala trenden skiljer sig från den regionala.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 38 av 48

Exploaterings inverkan på arten

- Reducering av mängden födosöksmiljö och potentiell häckningsmiljö.

Exploateringen medför ungefär en halvering av skogspartiet där detaljplaneområdet ligger. Vidare försvinner skogspartier med varierad struktur och äldre träd från detaljplanens västra delområde, vilket ytterligare inverkar negativt på talltitans förekomst. I och med fragmenteringen och den låga kvaliteten på skogen innebär detta att området framöver med stor sannolikhet inte kommer kunna hysa förekomst av talltita. Det är alltså hög risk att det befintliga reviret överges när en större del av det tas i anspråk.

Det kringliggande landskapet i norr och söder hyser en större mängd lämplig livsmiljö för talltita. Vidare kommer skogspartier kring detaljplaneområdet bevaras på sådant sätt att spridningsvägar för arten kvarstår efter exploateringen. Förlusten av ett möjligt revir i en miljö som i sig inte är optimal, bedöms i detta fall inte inverka negativt på KEF för talltita, eller försvåra återupprättandet av en tillfredsställande populationsnivå.

För att långsiktigt gynna talltitans lokala förekomst bör de kvarlämnade skogspartierna inte tas i anspråk samt få utvecklas fritt och utan storskalig avverkning. Eventuella kommande exploateringar bör vidare utvärdera förekomsten av talltita, då dessa kan försämra artens förekomst i Birstatrakten ytterligare.

Skyddsåtgärder

- Förlägg avverkningsarbete utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika skador på ungar, bon och ägg.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av talltita bedöms vara på en otillfredsställande nivå nationellt, regionalt och därmed sannolikt också lokalt.
- Påverkan till följd av exploateringen bedöms medföra en minskning av talltitans livsmiljö.
- Minskningen av områdets livsmiljöer innebär en mycket hög risk att arten försvinner från skogspartiet detaljplaneområdet är beläget i. Minskningen bedöms inte vara av sådan grad att KEF med avseende på talltita ej kan upprätthållas.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1–2, 4 § ASF kunna undvikas.
- Förbuden i punkt 4, 4 § ASF bedöms ej utlösas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 39 av 48

Tornseglare *Apus apus*

Starkt hotad (EN) – regionalt minskande – nationellt minskande

Ekologi

Tornseglare är en insektsätare som är tydligt anpassad till ett flygande levnadsätt. Arten förekommer i hela Sverige upp till södra Lappland. Arten är en tropikflyttare som övervintrar i Centralafrika, och återvänder till Sverige i början av maj. Födosökning sker uteslutande i luften där födan består av insekter. I regel landar arten bara i samband med ruvning och matning av ungar. Häckningen sker i bohål, där bomiljöer som nyttjas inkluderar håligheter i solitära träd eller i glesa skogsmiljöer, takkonstruktioner på byggnader och holkar.

Populationen i Sverige uppskattades 2025 till 270 000 par (Ottosson *et al.* 2025). På nationell nivå har arten minskat med uppskattningsvis 13 % sedan 2012 och drygt 50 % de senaste 24 åren. Tornseglare har bedömts som starkt hotad (EN) enligt 2020 års rödlista. Preliminärt föreslås samma kategori på 2025 års rödlista. Orsakerna till populationens minskning är sannolikt en kombination av minskad tillgång till boplatser, som tegeltak och gamla hålträd i glesa skogsbestånd, och minskad födotillgång.

Förekomst i anslutning till detaljplaneområdet

Inom 200 meter från detaljplaneområdet finns endast två inrapporterade fynd av tornseglare på Artportalen under perioden 2000 – 2025. Den senaste rapporten är från 2022 och saknar rapporterad aktivitet, medan den andra fyndet är av två födosökande individer år 2016. Det bedöms dock att tornseglare årligen förekommer i trakterna då det är en relativt vanlig fågel i stadsmiljöer med höga byggnader.

Hålträd inom och kring detaljplaneområdet kan utgöra lämpliga boplatser för tornseglare. Dessa återfinns inom lövträdsdungar med äldre aspar, vilka pekats ut som naturvärdesbiotoper under Väg & Miljös naturvärdesinventering 2024 (Figur 2). Eventuella boplatser kan även finnas i byggnaderna i Birsta köpstad. Den högsta koncentrationen av bohål återfinns i direkt anslutning till detaljplaneområdets västra delar, som ej avses exploateras.

Förekomst i det omgivande landskapet

År 2025 uppskattades tornseglarens population till 4 500 par i Västernorrlands län, vilket utgör cirka 2 % av den svenska populationen. Detta innebär en minskning om cirka 50 % sedan 2012 (Ottosson *et al.* 2012, Ottosson *et al.* 2025). Även standarddrutterna för storregionen (Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län) har noterat en årlig minskning om nästan 6 % av tornseglare mellan 2002 och 2024 (Martin Green, Svensk fågeltaxering 2025).

Lokala förekomster av tornseglare analyserades inom ett område omfattandes detaljplaneområdet samt ytterligare 5 000 meter, exkluderat Alnön. Inom denna avgränsning finns 276 rapporter av tornseglare på Artportalen under perioden 2000 – 2025. Fynden har gjorts nästan uteslutande i bebyggd miljö, och ett mindre antal fynd i lantlig miljö. Arten bedöms vara underrapporterad. Tornseglare är en relativt vanlig fågel i stadsmiljö och häckar vanligtvis i takkonstruktionen till flervåningshus, men också i holkar i trädgårdar. Rapportfrekvensen har stadigt ökat sedan 2002, men detta innebär i sig inte en populationsökning. Det finns inget som skulle tyda på att artens lokala trend skiljer sig från den regionala.

Exploaterings inverkan på arten

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 40 av 48

- Viss reducering av potentiell häckningsmiljö.
- Potentiell tillkomst av boplatser till följd av att nya byggnader uppförs.

Potentiella häckplatser försvinner om solitära hålträd avverkas under exploateringsarbetet i det västra delområdet. Tillkomsten av byggnader inom detaljplaneområdet kan eventuellt medföra en ökning av potentiella boplatser, om takkonstruktionen tillåter detta. Vidare kan tornseglare gynnas av uppsättandet av holkar på husfasader, belysningsstolpar, eller genom att takkonstruktioner anpassas för att möjliggöra häckning.

Väg & Miljö gör bedömningen att ett genomförande av detaljplanen inte påverkar KEF för tornseglare eftersom de främsta häckmiljöerna kvarstår, samt att genomförandet inte försvårar återupprättandet av en för arten tillfredsställande populationsnivå.

Skyddsåtgärder

- Förlägg avverkningsarbete utanför den huvudsakliga häckperioden för att undvika skador på ungar, bon och ägg.

Väg & Miljös bedömning

- Populationen av tornseglare bedöms inte vara på en tillfredsställande nivå nationellt, regionalt och därmed sannolikt också lokalt.
- Påverkan till följd av exploateringen bedöms medföra en viss minskning av tornseglarens livsmiljö.
- Viss risk att aktiva bon förstörs om solitära hålträd tas ner under häckningstid.
- Minskningen av livsmiljöer bedöms inte medföra att KEF med avseende på tornseglare ej kan upprätthållas, och antalet häckande par av tornseglare kommer sannolikt inte minska till följd av ett genomförande av detaljplanen.
- Under förutsättning att ovanstående skyddsåtgärder genomförs bedöms förbuden i punkt 1–2, 4 § ASF kunna undvikas.
- Förbuden i punkt 4, 4 § ASF bedöms ej utlösas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 41 av 48

6. ÖVERGRIPANDE OCH ARTSPECIFIK PÅVERKAN

6.1 Aktuellt lagrum för bedömning av påverkan

Utifrån områdets karaktär, de planerade åtgärderna och de bedömda arternas ekologi bedöms förbuden i 4 § punkt 1, 2 och 4 artskyddsförordningen vara relevanta i ärendet.

Totalt bedöms 17 prioriterade fågelarter i varierande grad nyttja detaljplaneområdet under häckningstid, varav tolv har bedömts i detalj. Resterande arter hanteras översiktligt.

6.2 Påverkan uppstår ej till den grad att 4 § utlöses

För en fågelart bedöms exploateringen kunna genomföras utan risk för att förbuden i 4 § ASF utlöses, även utan skyddsåtgärder. Bedömningen av denna art redovisas separat i bilaga 2 till rapporten.

Vissa arter kan i varierande grad påverkas negativt till följd av tillfällig störning under byggprocesserna, dock ej till den grad att dess lokala, regionala eller nationella populationsnivå försämras, eller att återupprättandet av tillfredsställande populationsnivå försvåras.

6.3 Påverkan riskerar uppstå men förbuden i 4 § hanteras med skyddsåtgärder

För elva av de bedömda fågelarterna bedöms påverkan av exploateringarna uppstå i den grad att skyddsåtgärder är aktuella för att undvika att förbuden i 4 § ASF. Dessa arter är:

- Duvhök
- Gråspett
- Gröngöling
- Grönsångare
- Järpe
- Mindre hackspett
- Skogsduva
- Spillkråka
- Svartvit flugsnappare
- Talltita
- Tornseglare

Även övriga, ej bedömda arter, som häckar i området omfattas av förbuden i punkt 1–2, 4 § ASF. Projektets påverkan på dessa bedöms, liksom arterna ovan, kunna lindras genom de skyddsåtgärder som presenteras i avsnitt 6.3.1 Skyddsåtgärder.

6.3.1 Skyddsåtgärder

Eftersom fågelinventeringar i de flesta fall bara ger en ögonblicksbild av landskapets fågelfauna bedöms skyddsåtgärder i hög utsträckning ge bäst effekt om dessa utformas generellt för områden och/eller under perioder där påverkan av fåglar kan tänkas bli som störst. Med generella skyddsåtgärder avses här att:

Undvik arbete som riskerar medföra skador på fåglars bon, ägg eller ungar, eller som kan leda till att häckning störs eller avbryts, under den huvudsakliga häckperioden för fåglar, det vill säga under perioden 15 mars – 15 augusti.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 42 av 48

6.4 Förbud i 4 § utlöses kan ej hanteras med skyddsåtgärder

Inte för någon art riskerar förbuden enligt punkt 1, 2 eller 4, 4 § artskyddsförordningen att utlösas, förutsatt att skyddsåtgärder implementeras. Kommunens tidigare gjorda anpassningar planen bedöms ha möjliggjort att KEF kan upprätthållas för samtliga bedömda arter.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 43 av 48

7. SLUTGILTIG BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

7.1 Bedömning och Skyddsåtgärd

I sammanfattning görs följande bedömning:

- För de ingående arterna bedöms följande skyddsåtgärder nödvändiga för att inte förbuden i punkt 1 och 2, 4 § ASF ska utlösas:
 - Arbete som medför skador på fåglars bon, ägg eller ungar, eller som kan leda till att häckning störs eller avbryts, ska undvikas under den huvudsakliga häckperioden. Med den huvudsakliga häckperioden avses 15 mars – 15 augusti.
- Planen bedöms medföra viss störning genom försämringar eller reducering av livsmiljöer av flera av områdets fågelarter. Störningarna bedöms dock inte vara av sådan grad att förbuden i punkt 4, 4§ ASF utlöses.

7.2 Hänsynsåtgärder

Följande hänsynsåtgärder kan med fördel genomföras för att främja livsmiljöer för den lokala fågelfaunan, samt minska påverkan till följd av den tänka exploateringen. Hänsynsåtgärderna är inte nödvändiga för att undvika förbuden i 4 § ASF.

- Träd och strukturer som kan utgöra lämpliga miljöer för födosök och boplatser kan med fördel bevaras. Detta inkluderar framför allt äldre lövträd och hålträd. Sådana områden har pekats ut under Väg & Miljös naturvärdesinventering 2024 (Figur 2).
- Holkar kan sättas ut för att gynna hålhäckande fåglar som ej hackar ut egna bohål, såsom skogsduva, svartvit flugsnappare och tornseglare.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 44 av 48

8. REFERENSER

ArtDatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

ArtDatabanken, 2025. Preliminära utfall, rödlista 2025, fåglar. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Artportalen, 2026. Sökning med polygon inom området efter tidigare observerade fåglar. Sökperiod 2000-01-01 till 2026-01-11, <http://www.artportalen.se>.

Artskyddsförordningen, 2007:845.

Falk, R. 2024. Fågelinventering av lövskogsområde invid Nyköping högstadium. Fågelföreningen Tärnan, Nyköping.

Green, M., Haas, F. & Lindström, A., 2024. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2024. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet.

Green, M. 2025. Resultat från standardrutter i storregioner [opublicerade data], Biologiska institutionen, Lunds universitet.

Naturvårdsverket, 2023. Nationella marktäckedata NMD basskikt 2023.

Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen, 2024. Gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket. Version 2.1. 2024-06-20.

<https://www.naturvardsverket.se/49ed9a/globalassets/amnen/arter-artskydd/dokument/2024-07-03-riktlinjer-for-handlaggning-av-artskyddsarenden-i-skogsbruket.pdf>.

Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen, 2025. Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma tolkning av EU-domstolens dom den 1 augusti 2025 i mål C-784/23 angående fåglars fridlysning och skogsavverkningar under häckningstid.

Ottosson, U., Ottvall, R., Green, M., Gustafsson, R., Haas, F., Liljebäck, N., Lindström Å., Nilsson, L., Svensson, M., Svensson, S., Tjernberg, M. 2012. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst. Avium förlag AB.

Ottosson, U., Wirdheim, A., Elmberg, J., Green, M., Gustafsson, R., Haas, F., Holmqvist, N., Lindström Å., Ottvall, R., Svensson, S., Svensson, S., Tjernberg, M. 2025. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst – andra omarbetade upplagan. Avium förlag AB.

Regeringskansliet, 2022. Förordningsmotiv om ändring i artskyddsförordningen (2007:845), Fm 2022:5.

Rostedt, E., 2024. *Habitat suitability model for the lesser spotted woodpecker (Dryobates minor) in Sweden*. [Masteruppsats]. Lunds universitet. [Habitat suitability model for the lesser spotted woodpecker \(Dryobates minor\) in Scania, Sweden | L...](#)

Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen, SKSFS 2011:7.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 45 av 48

Skogsstyrelsen, 2022. Föreskrifter om ändring i Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till skogsvårdslagen, SKSFS 2022:1.

Väg & Miljö, 2024a. *Naturvärdesinventering (SS199000:2023), Birsta, Sundsvall 2024.*

Väg & Miljö, 2024b. *Allmän fågelinventering, Birsta, Sundsvall 2024.*

Väg & Miljö, 2025. *Hackspettsinventering, Birsta. Sundsvall 2025.* Väg & Miljö i Karlstad AB, Västerås 2025.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 46 av 48

BILAGA 1. FÖREKOMMANDE ARTER

Komplett tabell över fågelarter som påträffats och bedömts kunna häcka i detaljplaneområdet och närliggande omgivningen. Nationellt skyddsklassade arter har inte medtagits i tabellen. Fetmarkerade arter har behandlats i detalj i denna artskyddsutredning. Övriga arter har bedömts översiktligt.

Art	Vetenskapligt namn	Rödlista 2020	FD bilaga 1	SKSFS 2011:7
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	NT	Nej	Nej
Blåmes	<i>Cyanistes caeruleus</i>	LC	Nej	Nej
Bofink	<i>Fringilla coelebs</i>	LC	Nej	Nej
Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT	Nej	Nej
Domherre	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	LC	Nej	Nej
Duvhök	<i>Astur gentilis</i>	NT	Nej	Ja
Gransångare	<i>Phylloscopus collybita</i>	LC	Nej	Nej
Grå flugsnappare	<i>Muscicapa striata</i>	LC	Nej	Nej
Gråspett	<i>Picus canus</i>	LC	Ja	Ja
Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	LC	Nej	Ja
Grönsiska	<i>Spinus spinus</i>	LC	Nej	Nej
Grönsångare	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	NT	Nej	Ja
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	NT	Nej	Ja
Gärdsmyg	<i>Troglodytes troglodytes</i>	LC	Nej	Nej
Gök	<i>Cuculus canorus</i>	LC	Nej	Ja
Härmsångare	<i>Hippolais icterina</i>	LC	Nej	Nej
Hökuggla	<i>Surnia ulula</i>	LC	Ja	Ja
Järnsparv	<i>Prunella modularis</i>	LC	Nej	Nej
Järpe	<i>Tetrastes bonasia</i>	NT	Ja	Ja
Koltrast	<i>Turdus merula</i>	LC	Nej	Nej
Korp	<i>Corvus corax</i>	LC	Nej	Nej
Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>	LC	Nej	Nej
Lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>	LC	Nej	Nej
Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT	Nej	Ja
Mindre korsnäbb	<i>Loxia curvirostra</i>	LC	Nej	Nej
Morkulla	<i>Scolopax rusticola</i>	LC	Nej	Nej
Nötväcka	<i>Sitta europaea</i>	LC	Nej	Nej
Ormvråk	<i>Buteo buteo</i>	LC	Nej	Nej
Ringduva	<i>Columba palumbus</i>	LC	Nej	Nej
Rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	NT	Nej	Ja
Rödhake	<i>Erithacus rubecula</i>	LC	Nej	Nej
Rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	NT	Nej	Ja
Skogsduva	<i>Columba oenas</i>	LC	Nej	Ja

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 47 av 48

Art	Vetenskapligt namn	Rödlista 2020	FD bilaga 1	SKSFS 2011:7
Skogssnäppa	<i>Tringa ochropus</i>	LC	Nej	Nej
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT	Ja	Ja
Steglits	<i>Carduelis carduelis</i>	LC	Nej	Nej
Stenskvätta	<i>Oenanthe oenanthe</i>	LC	Nej	Nej
Stjärtmes	<i>Aegithalos caudatus</i>	LC	Nej	Nej
Större hackspett	<i>Dendrocopos major</i>	LC	Nej	Nej
Svarthätta	<i>Sylvia atricapilla</i>	LC	Nej	Nej
Svartmes	<i>Periparus ater</i>	LC	Nej	Nej
Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	NT	Nej	Nej
Talgoxe	<i>Parus major</i>	LC	Nej	Nej
Talltita	<i>Poecile montanus</i>	NT	Nej	Ja
Taltrast	<i>Turdus philomelos</i>	LC	Nej	Nej
Tofsmes	<i>Lophophanes cristatus</i>	LC	Nej	Nej
Tornfalk	<i>Falco tinnunculus</i>	LC	Nej	Nej
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	EN	Nej	Ja
Trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>	LC	Nej	Nej
Trädkrypare	<i>Certhia familiaris</i>	LC	Nej	Nej
Trädpiplärka	<i>Anthus trivialis</i>	LC	Nej	Nej
Törnsångare	<i>Curruca communis</i>	LC	Nej	Nej
Ärtsångare	<i>Curruca curruca</i>	NT	Nej	Nej

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning fåglar, Klökan 1:16, Västra Birsta, Sundsvall kommun, 2026	2026-03-10	Sida 48 av 48